

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
GRAD ŠIROKI BRIJEG
GRADONAČELNIK

Broj: 03- 265/21
Široki Brijeg, 23. 07. 2021. godine.

B4-01-105121
23. 7. 21.

P R I J E D L O G

**PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U
GRADU ŠIROKOM BRIJEGU ZA RAZDOBLJE
OD 2021. DO 2026. GODINE**

GRADONAČELNIK,

Miro Krajević

Na temelju članka 29.Stavak 1. Točka 2).Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i članka 91.Poslovnika Gradskog vijeća Široki Brijeg („Službeni glasnik Grada Širokog Brijega „,broj : 5/10 i 1/15), Gradsko vijeće Široki Brijeg na . sjednici održanoj godine **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

I

Usvaja se Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Širokom Brijegu, koji je u prilogu ovoga Zaključka.

II

Ovaj Zaključak zajedno s Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Širokom Brijegu stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku Grada Širokog Brijega“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
GRAD ŠIROKI BRIJEG

-GRADSKO VIJEĆE-

Broj:
Široki Brijeg 2021. godine

P R E D S J E D N I K

Vinko Topić, dipl.ing.agr.

**PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U
GRADU ŠIROKOM BRIJEGU ZA RAZDOBLJE
OD 2021. DO 2026. GODINE**

Široki Brijeg, srpanj 2021. godine

aa

**I
UVOD**

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u gradu Širokom Brijegu za razdoblje od 2021. do 2026. godine (u dalnjem tekstu: Program razvoja) predstavlja okvirni i temeljni dokument, kojim će se, u procesu razvoja i izgradnje sustava zaštite i spašavanja, unaprijediti provedba Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH i ŽZH (u dalnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), provedbeni i drugi akti proistekli iz toga Zakona, odrediti

- povećati suradnju nositelja planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklajivanje i koordinaciju u zaštiti i spašavanju u Gradu, primjenom svih raspoloživih mehanizama upravne nadležnosti i to na način da je zaštita i spašavanje sastavni dio svih politika, planova i programa.

- organizirati i izgraditi djelotvoran i prilagodljiv sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara usmjeren na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, posebno na povećanju stupnja prevencije, u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama konkretnih sredina, sukladno karakteru političko - pravnog, administrativno - teritorijalnog državnog uredjenja te zaključcima iz Procjene ugroženosti.

- definirati i izgraditi strukturu snaga za zaštitu i spašavanje čija će osnovica biti pravne osobe koje se u okviru redovite djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i posjeduju visoku razinu spremnosti. Ostale kapacitete potrebno je legislativom harmonizirati (nevladin sektor, udruge građana, vatrogastvo i protupožarna zaštita, radio - amaterstvo, zaštita na vodi i pod vodom i sl.) i njihovu djelatnost u cijelosti integrirati u jedinstven sustav zaštite i spašavanja kako ne bi dolazilo do dupliranja poslova i rasipanja resursa.

- dograditi postojeći sustav zaštite i spašavanja izazovima koje će pred njega staviti strukturalne reforme u raznim oblastima (vojske i policije) sigurnosnog i obavještajnog sustava, kako bi se kapitalizirali učinci civilno - vojne suradnje u tranziciji civilne obrane ka zaštiti civila.

2. TEMELJNA NAČELA I OPREDJELJENJA

Svi oblici zaštite i spašavanja moraju se provoditi sukladno načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih utjecaja prirodnih i drugih nesreća, te sukladno preuzetim međunarodnim obvezama (Ženevskom konvencijom o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, kao i Dopunskim protokolom o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine, Konvencijom o zabrani upotrebe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976., Dopunskim protokolom ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN, koja uključuje glavna načela provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i neobvezujućih preporuka iz Oslo, a koja obuhvaćaju načela, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno - civilnih snaga u mirnodopskim prirodnim i drugim nesrećama i načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz ove oblasti.

Na temelju prethodnog, temeljna opredjeljenja u ovom području su:

- Svaki građanin ima pravo na zaštitu i spašavanje, ako je zbog prirodne i druge nesreće ugrožen njegov život, zdravlje i imovina;
- U slučaju prirodne i druge nesreće zaštita i spašavanje ljudskih života ima prednost pred svim drugim zaštitnim i spasilačkim djelatnostima;
- Svaka fizička i pravna osoba ima pravo i obvezu samostalno i skupa s drugim provoditi zaštitu od prirodnih i drugih nesreća;
- U slučaju prirodne i druge nesreće svatko je dužan pomagati u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti. Čovjeku koji je u životnoj opasnosti svatko mora priteći u pomoć, ukoliko na taj način ne ugrožava svoj život ili zdravlje. Ako ne može pomoći, treba o tome žurno obavijestiti operativni centar civilne zaštite Grada 121 ili za pomoći se pobrinuti na neki drugi način;
- Sve aktivnosti za zaštitu i spašavanje su humanitarne i nepolitičke naravi;
- Grad organizira zaštitu od prirodnih i drugih nesreća kao jedinstven i cjelovit sustav;
- Grad je izravno odgovoran za provođenje zaštite i spašavanja na svome području;
- Preventivne mjere moraju imati prednost nad svim oblicima planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- Građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog sudjelovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- Organizirane snage zaštite i spašavanja u ratu, obvezne su pomoći provođenju humanitarnih načela određenih Ženevskim konvencijama;
- Podaci o opasnostima, planovima, mjerama i aktivnostima za zaštitu i spašavanje su javni;
- Svaki punoljetni građanin mora obavijestiti najbliži operativni centar civilne zaštite, policiju o svakoj opasnosti ili prirodnoj i drugoj nesreći odmah kada je uoči ili za nju sazna;
- Sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju svaka fizička i pravna osoba odgovorna je za provođenje zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća;
- Grad, putem operativnog centra civilne zaštite i sredstava javnog informiranja, mora obavijestiti stanovništvo o opasnostima, načinu zaštite i upoznati ih s planovima zaštite i spašavanja i pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće;
- Fizičke i pravne osobe dužne su pravodobno izvršiti sve predviđene mjere zaštite svojih objekata i uposlenika od eventualnog nastanka prirodne ili druge nesreće kroz provođenje mjera zaštite i spašavanja propisanim u odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, kao i osiguranja imovine kod nadležnih osiguravajućih kuća. Eventualnu pomoć u saniranju nastalih šteta mogu tražiti od drugih fizičkih i pravnih osoba, tek ako su proveli prethodne aktivnosti;
- Priprema sustava zaštite i spašavanja temelji se na prilagodbi organizacije materijalnim i ljudskim mogućnostima Grada, te razvijenosti kritične infrastrukture i stupnju osjetljivosti na pojedine vrste ugroza;
- Grad, u slučaju prirodne ili druge nesreće prvo upotrebljava svoje snage i sredstva za zaštitu i spašavanje. U slučaju, kada zbog velikog obujma nesreće snage i sredstva Grada nisu dovoljne, Grad traži pomoć od susjednih gradova i općina. Ako i njihova pomoć nije dovoljna, Gradu pomoći dodjeljuje Županija, Federacija BiH te država Bosna i Hercegovina sukladno mogućnostima;
- Oružane snage Bosne i Hercegovine i obrambena sredstva mogu se upotrijebiti za zaštitu i spašavanje kada raspoloživi civilni resursi nisu dovoljni za brzo i učinkovito izvođenje akcija zaštite i spašavanja i kada vojska nije prioritetsko potrebna za obavljanje obrambenih zadataka, temeljem Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05) i Vojnoj doktrini Oružanih snaga (poglavlje III, pružanje pomoći civilnim vlastima za vrijeme prirodnih i drugih nesreća);
- Uporaba snaga i sredstava u slučaju prirodne i druge nesreće, mora biti dovoljna i ekonomična u razmjeru s ugroženošću, odnosno posljedicama prirodne i druge nesreće;
- Izvođenje akcija zaštite i spašavanja temelji se na obvezatnom provođenju odluka gradskog Stožera civilne zaštite. Ako kojim slučajem bude razvidno da odluka upućuje na vršenje kaznenog djela ili kršenje međunarodnog humanitarnog prava, nitko nije obvezan i ne smije provoditi takvu odluku;
- Svaki ovlašteni dužnosnik civilne zaštite, zapovjednik, rukovoditelj službe odnosno voda skupine i spasilač mora znati tko je

3.1. FAZA SMANJENJA RIZIKA KOJI PRETHODI PRIRODNOJ I DRUGOJ NESRECI

- 3.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća
- 3.1.1.1. Ublažavanje kao dio područja prevencije
- 3.1.2. Pripravnost/spremnost za odgovor na izvanredne situacije

3.2. FAZA ODGOVORA I OPORAVKA NAKON PRIRODNE ILI DRUGE NESREĆE

- 3.2.1. Odgovor
- 3.2.2. Oporavak

3.1. FAZA SMANJENJA RIZIKA KOJI PRETHODI PRIRODNOJ I DRUGOJ NESREĆI

3.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća

Prevencija kao razvojno područje zaštite i spašavanja jeste centralna točka aktivnosti nositelja planiranja institucija javne vlasti, pravnih osoba i građana u pripremama društvene zajednice za odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Cilj prevencije od prirodnih i drugih nesreća, u djelokrugu rada i odgovornosti svih nositelja planiranja je sprječavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika i izvora ugrožavanja, te sprječavanje i ublažavanje posljedica tih nesreća.

Temeljem zakonskog djelokruga rada, nadležna tijela u jedinici lokalne samouprave obvezna su planirati i provoditi prevenciju od prirodnih i drugih nesreća jednakom kao i gradani, strukovne udruge građana, organizacije civilnog društva i druge organizacije sukladno njihovoj djelatnosti.

Planiranje mjera prevencije ostvaruje se kroz programe i planove zaštite od prirodnih i drugih nesreća u okviru razvojnih ciklusa za pojedine djelatnosti u kontekstu sljedećih aspekata:

- planiranja održivog razvoja društvene zajednice u Gradu;
- najprikladnije politike Gradskog upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama;
- prikladnim zakonodavstvom o zaštiti i spašavanju;
- planiranjem u zaštiti i spašavanju (planovi zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća).

Provodenje mjera prevencije u zaštiti i spašavanju oslonjeno je na područja rada nositelja planiranja i ureduje se područnim (sektorskim) zakonodavstvom.

Provodenje preventivnih mjera, sukladno zaključcima iz Procjene ugroženosti, osobito je važno:

- u oblasti zakonodavstva;
- u oblasti zaštite zdravila ljudi (epidemije);
- u oblasti planiranja prostornog razvoja, građenja i urbanizma (zaštita od potresa, rušenja, odrona, klizanja i slijeganja tla);
- u oblasti zaštite okoliša, šuma i voda, bilja i biljnih proizvoda (upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, požari, poplave, protugradna zaštita, oluja i mraz);
- u oblasti energetike i industrije (eksplozije, plinova i opasnih tvari);
- u oblasti protupožarne zaštite i vatrogastva (šumski i drugi požari, eksplozije plinova i opasnih tvari);
- u oblasti zaštite životinja i namirnica životinjskog podrijetla (epizootije, zoonoze);
- u oblasti radijacijske, kemijske i biološke zaštite (radijacijsko i drugo onečišćenje zraka, vode i tla);
- u oblasti prometa i komunikacija;
- uslijed rizika od visokog snijega i velikih snježnih nanosa;
- uslijed rizika od mina i neeksplodiranih ubojitih sredstava.

Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem sredstava koja bi se utrošila za provodenje preventivnih mjera čišćenja i održavanja putnih pojaseva i drugih područja Grada od prisustva lako zapaljivih i drugih materijala koji bi mogli izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje (posebno pojaseva uz javne prometnice sa visokim stupnjem rizika od požara kao i za druga rizična područja), kao i za sanaciju i izgradnju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrstanih cesta koju su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje. Isto tako treba svakodnevno promatrati i pratiti stanje vodotoka, objekata i terena, a za potencijalna opasna područja, planirati i organizirati provodenje preventivnih odgovarajućih mjera i aktivnosti (akcije čišćenja riječnih korita, odvodnih kanala, uređivanje obala, izgradnja nasipa, preusmjeravanje vodotoka, saniranje klizišta, saniranje i izgradnju komunalne infrastrukture i druge potrebne mjere), te pratiti stupanj realizacije tih mjera i aktivnosti.

3.1.1.1. Ublažavanje

Učinci prirodne i druge nesreće proizvode izravne i neizravne posljedice po ljudi i materijalna dobra, zaustavljanje jednih ne znači da druge neće nastaviti štetno djelovati.

Polažno stajalište uz ovu prosudbu je da i pored toga što je moguće sprječiti neke učinke prirodne i druge nesreće, drugi učinci će očigledno nastaviti postojanje, ali se oni mogu izmijeniti ili smanjiti uz uvjet da se poduzme odgovarajuća akcija.

Razvojna orijentacija na ovom području uglavnom podrazumijeva stručne mjere usmjerene na smanjenje sila udara, rušilačkog djelovanja prirodne ili druge nesreće u Gradu po ljudi i materijalna dobra.

Područje ublažavanja faktički je nastavak ojačanja prevencije primjenom konkretnih mjera i aktivnosti, koje se načelno dijele na:

3.1.1.1.1. Administrativno —stručne mjere:

- a) finansijski poticaji usmjereni na promoviranje strukturalnih mjera ili ublažavanja, tehničku pomoć, olakšice osiguranja, porezne olakšice itd.,
- b) razvoj zakonskog okvira,
- c) obuka i obrazovanje,
- d) izgradnja i razvoj upravnih i stručnih institucija,

- c) izgradnjom specijaliziranih komunikacijskih sustava za potporu upravljanju procesom u prijenosu govora i podataka,
- d) uspostavom baze podataka značajnih za zaštitu i spašavanje,
- e) osiguravanjem namjenskih zaliha u odnosu na potrebe faze smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći,
- f) zalihe za ublažavanje posljedica, faze oporavka nakon prirodne ili druge nesreće,
- g) vježbe simulacije - provjere planova zaštite i spašavanja,
- h) proslijedivanje ažuriranih tehničkih informacija vezanih za pojedine opasnosti itd.

Navedeni elementi su aktivnosti spremnosti zbog toga što su oni praktično organizacija postojećih općih resursa ili informacija koje bi zadovoljile potrebe upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

U normalnim uvjetima, ovi resursi zadovoljavaju i druge redovite potrebe. Programi pripravnosti definiraju prilagođavanje ili prečišćavanje ovih funkcija kako bi ih napravili odgovarajućim za korištenje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

3.2. FAZA ODGOVORA I OPORAVKA NAKON PRIRODNE ILI DRUGE NESREĆE

3.2.1. Odgovor

Suština ukupnih priprema društvene zajednice za zaštitu i spašavanje je postizanje sposobnosti odgovora (reakcije, intervencije) na izazove prirodnih i drugih nesreća. Zapravo, to je centralno razvojno područje sustava zaštite i spašavanja koje je uvjetovano i određeno postizanjem kvalitete razvoja područja prevencije sa ublažavanjem, a posebno pripravnosti/spremnosti. Iz ovih razloga ovaj Program posebno obrađuje ovo područje.

Mjere odgovora (interventne mjere) su one koje se poduzimaju neposredno prije (nakon uzbunjivanja) ili poslije djelovanja prirodne ili druge nesreće usmjerenе ka spašavanju života i zaštiti imovine i sagledavanju trenutačnih šteta nastalih na početku te nesreće.

Operacije odgovora (interventne mjere) izvode se u krajnje teškim uvjetima nametnutim silom destrukcije, teško se realiziraju, zahtijevaju velika požrtvovanja ljudstva, osigurane resurse, prethodno planiranje i programiranje, organiziranost, obučenost i uvježbanost snaga i operativno stručnih tijela za upravljanje procesom.

Učinkovitim odgovorom na stanje prirodne i druge nesreće postiže se smanjenje broja nastradalih, olakšavanje teškoća i patnji, povrat osnovnih uvjeta potrebnih za život i funkcioniranje sustava društvene zajednice.

Temeljem navedenog, glavni vidovi odgovora/interventnih mjer u situacijama prirodnih i drugih nesreća su:

- a) pokretanje interventnog sustava,
- b) analiza i procjena,
- c) spašavanje života, vlasništva i okoliša,
- d) spašavanje ljudi zarobljenih u ruševinama, na vodi, pod vodom,
- e) trijaža, liječnička pomoć, hospitalizacija, medicinska evakuacija i skrb za žrtve,
- f) evakuacija osoba sa pogodenog područja,
- g) gašenje požara i zaustavljanje ispuštanja opasnih tvari,
- h) organizacija smještaja za stradale (žurne popravke kuća, smještaj u šatore, škole, hotele, športske dvorane i sl.),
- i) organizacija ishrane žrtava prirodne ili druge nesreće i djelatnika spasilačkih postrojbi i službi, distribucije artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće, procjene zaliha i šteta na prehrambenom fondu,
- j) ospozobljavanje ulaznih i izlaznih putova, raščišćavanje ključnih prometnica, priprema heliodroma i sl. (omogućiti kružni promet unutar pogodenog područja),
- k) uspostavljanje komunikacija i veza (radio i TV, telefonske, mobilne i informacijske veze),
- l) opskrbu pitkom vodom i strujom,
- m) organizacija neprestanih zdravstvenih i higijensko - epidemioloških operacija,
- n) informiranje javnosti i rad s medijima /informacijsko upravljanje/,
- o) organizacija pojačanih mjer zaštite imovinske i osobne sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženom području,
- p) gradevinske operacije na uklanjanju nestabilnih elemenata oštećenih građevina koji predstavljaju opasnost po ljude ili druge gradevine,
- q) praćenje situacije kod stanovništva pogodenog prirodnom ili drugom nesrećom, pronaalaženje nestalih osoba i ponovno spajanje obitelji,
- r) održavanje morala stanovništva.

Navedeni vidovi učinkovitog odgovora u vodenju akcija zaštite i spašavanja zahtijevaju:

- a) sveobuhvatne informacije o pripravnosti/spremnosti (politička usmjerena, nositelji planiranja, organizacija, resursi i obučenost),
- b) pravodobno i prikladno aktiviranje sustava odgovora (planovi, pripravnost, aktiviranje i dr.),
- c) stručno koordiniranje operacija odgovora /vodenje akcija zaštite i spašavanja/,
- d) alternativne komunikacije i veze,
- e) pregled stanja /mapiranje/ analiza i procjena,
- f) kvalitetno i odgovorno upravljanje informacijama,
- g) plansku evakuaciju.

U operacijama odgovora /interventnim mjerama/ redovito se, u više sektora, pojavljuju ozbiljni problemi na koje u razdoblju priprema za zaštitu i spašavanje u okviru područja prevencije, pripravnosti/spremnosti treba obratiti izrazitu pozornost i to:

- nepostojanje ili neprikladnost kontingenčnih planova ili konceptualnih resursa i logističkih centara,
- funkcionalno neizgrađena pripravnost/spremnost,
- pravno, organizacijski i tehnički nedostaci kod upozoravanja na opasnosti,
- stupanj organiziranosti, usklađenosti i razvijenosti i sposobnosti aktiviranja pojedinih elemenata ili cjeline sustava odgovora,
- fizički, psihološki, socijalno - sigurnosni, zatim ekonomski posljedice učinaka i pritiska udara prirodne ili druge nesreće,

prethodi prirodnoj i drugoj nesreći do faze odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće.

Sve te aktivnosti moraju imati oslonac na vlastite procjene ugroženosti i utvrđenu vlastitu razinu odgovornosti provedbe.

Za ostvarivanje Politike razvoja, sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju odgovorni su Gradsko vijeće, gradonačelnik i gradske službe za upravu.

Službe za upravu u Gradu, sukladno definiranim nadležnostima i obvezama dužne su osigurati koordinaciju djelovanja i provedbu ciljeva postavljenih Politikom i Strategijom razvoja.

Ključna odgovornost navedenih nositelja provedbe Politike razvoja ogleda se u osnovnoj zadaći osiguranja uvjeta razvoja sustava zaštite i spašavanja osiguranjem odgovarajuće organizacije, kadrova te materijalnih resursa. Naime, suštinski cilj razvoja sustava zaštite i spašavanja je sposobljenost i spremnost djelovanja na razini Grada, gdje prirodne i druge nesreće nastaju.

Služba civilne zaštite Grada kao stručno tijelo ima ključnu ulogu u koordinaciji provedbe Politike i Strategije razvoja, odnosno Programa razvoja.

4.4. FINANCIRANJE PROGRAMA RAZVOJA

U Zakonu o zaštiti i spašavanju FBIH u poglavju financiranje, a osobito od članka 179. do 184., kao i u članku 170 do 176. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH točno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava iz posebnih naknada.

Na temelju članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju FBIH odnosno članku 171. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH, sredstva potrebna za realizaciju programa i projekata iz odgovarajućih akcijskih planova osigurat će se iz:

- proračunskih sredstava svakog nositelja planiranja u okviru redovitog planiranja za potrebe redovite djelatnosti, u načelu kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za oticanje posljedica prirodne ili druge nesreće,
- posebna proračunska sredstva koja izdvaja grad (1% od godišnjeg društvenog proizvoda) sukladno Procjeni ugroženosti,
- sredstava pravnih osoba, iz osiguranja, dobrotoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima,
- po osnovu posebne naknade na neto plaće 0,5%, iz sredstava koja pripadaju Gradu, a na temelju godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadaća utvrđenih u Programu razvoja, u načelu osobito za osiguranje materijalnih resursa - opremanje, te sposobljenosti za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

Navedeni izvori sredstava i njihov planirani iznos utvrđeni su u posebnom elementu Programa razvoja pod nazivom: „Pregled očekivanih troškova sa izvorima financiranja“.

Ukazujući na visok stupanj ugroza, dosadašnju razinu razvoja sustava zaštite i spašavanja, planirana sredstva neće biti dosta u ovome razvoju za osiguranje zadovoljavajuće razine sposobljenosti i spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće. Iz tih razloga ovisno, o ekonomskom razvoju i dodatnim mogućnostima izvršna i zakonodavna vlast u Gradu će nastojati sukladno Procjeni ugroženosti, osigurati fondacije za razvoj zaštite i spašavanja radi integriranja u jedinstven sustav sposoban za učinkovit odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća, kao i osnivanje jedinice za posebne namjene.

5. ZAKLJUČCI

Politikom razvoja su na modernim osnovama izraženi ambiciozni ciljevi za izgradnjom i razvojem svih pojedinačnih elemenata i sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, kao cjeline. Ostvarenje vizije takvoga sustava zaštite i spašavanja, zadaća je najvišega stupnja složenosti, koja zahtijeva prije svega, opredjeljenje te koordiniran napor i podršku svih tijela vlasti, političkih zajednica, svih političkih subjekata, ali i suštinsko prihvaćanje navedenih načela i opredjeljenja od strane svih relevantnih sudionika ovih aktivnosti.

Provedba Politike razvoja i donošenje Strategije razvoja ukazuju da je sustav zaštite i spašavanja interdisciplinaran i da zahtijeva visoku stručnost i primjenu svih dosadašnjih, ali i novih znanstveno - istraživačkih projekata iz oblasti zaštite i spašavanja.

Gradonačelnik, Gradsko vijeće i svi drugi zainteresirani subjekti će zajednički raditi na promociji izgradnje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

III.

STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA SA AKCIJSKIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

1. UVOD

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja i njihovi akcijski planovi realizacije su osnova ostvarivanja vizije razvoja sustava zaštite i spašavanja u Gradu za razdoblje 2021. - 2026. godina.

Strateški pravci razvoja su temeljeni na viziji i ciljevima proklamiranim u Politici razvoja, s tim da su obrađeni kroz utvrđene dvije faze sa četiri međusobno povezana područja razvoja, koja su dana detaljno u Politici razvoja.

2. OPĆENITO O STRATEŠKIM PRAVCIMA

Ova Strategija, izražena kroz utvrđene strateške pravce i akcijske planove je izraz nastojanja da se rastuća svijest o potrebi razvoja zaštite i spašavanja u Gradu pretvori u jasan, cijelovit i dugoročan koncept.

Strategija razvoja usmjerava društvena nastojanja da se područja razvoja zaštite i spašavanja ostvare sukladno njihovoj prirodi, njihovim ciljevima i logici djelovanja, dok ih u okvire funkcionalnog sustava zaštite i spašavanja povezuju zajednički razlog djelovanja - zaštita i spašavanje života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša - te zajednički opći ciljevi. To podrazumijeva razlikovanje posebnih funkcionalnih (sektorskih) područja razvoja, odnosno namjenskih institucija (nositelja planiranja), koje su specifično organizirane zbog ostvarivanja navedene funkcije (upravna i stručna tijela civilne zaštite), u odnosu na ostala područja, subjekte i nositelje planiranja, kojima je ostvarivanje uloga i zadaća u sklopu zaštite i spašavanja samo jedna od djelatnosti njihovog zakonskog djelokruga rada, izuzev područja prevencije.

U konačnici Strategija razvoja nudi razumijevanje načina ostvarenja opredjeljenja definiranih u Politici razvoja, u kojoj je za svaki strateški pravac jedinstveno utvrđeno sljedeće:

- osvrt na sadašnje stanje;

zadovoljavajuće, na području Grada Širokog Brijega.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uredenost u oblasti prevencije, osigurana je kroz:

- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06), kojim su utvrđene ovlasti Federalne direkcije robnih rezervi;
- Zakon o Federalnim robnim rezervama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/99), koji je utvrdio obveze i nadležnosti nižih tijela vlasti u pogledu stvaranja zaliha;
- Zakon o zaštiti i spašavanju FBiH i ŽZH;
- Zakon o Crvenom križu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 28/06);
- Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

Razvojni karakter prevencije u osiguranju robnih zaliha i drugih sredstava ogleda se: u primjeni stručnih mjeru, usmjerenih na osiguranje minimuma potrebnih zaliha lijekova i sanitetskog materijala potrebnih za medicinsku skrb, smještaj, organizaciju ishrane, osiguranje odjeće i obuće, pitke vode, struje i slično za potrebe pogodenog stanovništva.

Sadašnji način organiziranja ovih poslova, kao dio prevencije, odražava politiku upravljanja u ovoj oblasti, kao najprikladniju, po kojoj su sredstva robnih zaliha za potrebe zaštite i spašavanje, u načelu, decentralizirana i približena, eventualno ugroženom stanovništvu na lokalnoj razini.

Ublažavanje kao vizija novog stanja, treba osigurati:

1) Administrativno — stručne mjeru:

- donošenje propisa o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja zaliha krvi i krvne plazme, te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala;
- izvršiti izmjene i dopune Zakona o federalnim robnim rezervama kojima treba decidirano osigurati sredstva zaliha za zaštitu i spašavanje;
- osigurati finansijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Grada za ovu namjenu, a dio finansijske podrške, ako se osiguraju sredstva u proračunima i iz sredstva utvrđenih u članku 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno člancima 170 i 175 Zakon o zaštiti i spašavanju ŽZH.

2) Gradevinsko — tehničke mjeru

Kao dio prevencije i ublažavanja, gradevinsko - tehničke mjeru u ovoj oblasti osigurat će se izgradnjom ili rekonstrukcijom ili prilagođavanjem postojećih objekata za potrebe čuvanja robnih zaliha za zaštitu i spašavanje, s tim da ti objekti moraju biti otporni na procijenjene elemente ugrožavanja i da imaju odgovarajuće uvjete.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- osiguranje logističkih centara u Gradu i uz preporuku pune racionalnosti, koja podrazumijeva da ti centri mogu biti i u sastavu pravnih subjekata i drugih nositelja planiranja;
- osigurati odgovarajuće zalihe koje se odnose na ishranu, zdravstveno osiguranje, smještaj unesrećenih i drugo;
- točna i sredena evidencija svih sredstava i opreme u logističkim centrima, i upostava baze podataka o ovim sredstvima značajnim za zaštitu i spašavanje u Gradu;
- osiguranje odgovarajućih zaliha namjenskih sredstava i opreme za potrebe smanjenja rizika;
- osiguranje namjenskih zaliha za zaštitu i spašavanje u fazi oporavka;
- visoka razina koordinacije kao dio spremnosti između svih nositelja planiranja na razini Grada i Županije;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Bit programa osiguranja robnih zaliha ogleda se u sposobnosti odgovora na prirodne i druge nesreće. Osiguranjem odgovarajućih zaliha hrane, pića, smještajnih kapaciteta, zdravstvenog osiguranja i drugih potreba, treba stvoriti uvjete za učinkovit odgovor u smanjenju broja nastrandalih, olakšavanju teškoča i patnji unesrećenih, stvaranje temeljnih uvjeta potrebnih za život.

Temeljem navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti ogledaju se kroz:

- osiguranje lijekova, sanitetskog i drugog materijala za potrebe zdravstvenog osiguranja ugroženih i njihovu skrb;

2) PROGRAM ZAŠTITE OD EPIDEMIJA

1. UVOD

Stanje u Bosni i Hercegovini s aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi predstavlja, u pogledu pojave, mjera suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti, stalne prirodne nesreće. Nastanak epidemija se povezuje s lošim higijenskim prilikama, od stanovanja, pa do neprimjerene ishrane, sa problemima opasnog otpada, odlagališta otpadnih voda, prijenosom zaraznih bolesti, te posljedica prirodne i druge nesreće.

2. POSTOJEĆE STANJE ZAŠTITE

Uvažavajući činjenicu da epidemije ljudi mogu nastati prijenosom bolesti sa životinja na čovjeka ili koristeći hranu životinjskog podrijetla, nadležna su i tijela iz oblasti veterinarstva.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/97)
2. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05);
3. Zakon o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/01);
4. Zakon o veterinarstvu u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/00).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti ljudi provode se mjere zdravstvene zaštite kroz provedbu zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja, zaštitom od ekonomskih činitelja štetnih po zdravlje, uključujući sve mjere za očuvanje i poboljšanje uvjeta životnog okoliša, zatim provođenje mjera radi otkrivanja i otklanjanja uzroka nastanka epidemija, mjera imunizacije, preventive i mjere na suzbijanju karantskih zaraznih bolesti, opskrbu lijekovima i drugim medicinskim sredstvima za zdravstvenu zaštitu.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- Donošenje novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti ili izvršiti izmjene i dopune postojećeg;
- Donošenje Zakona o zdravstvenom osiguranju;
- Donošenje provedbenih akata u oblasti zdravstva;
- Donošenje propisa o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja zaliha krvi i krvne plazme, te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala, sukladno članku 91. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH kao i članka 86 Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH.

Osiguranje finansijskih sredstava, kojim će se dovesti do spremnosti i odgovora na pojavu epidemija, što podrazumijeva da se odmah i redovito osiguravaju sredstva za zdravstvenu zaštitu u proračunu Grada.

2) Građevinsko — tehničke mjere:

Kao dio prevencije i ublažavanja treba u ovome razdoblju, za potrebe borbe protiv epidemija osigurati izgradnju ili rekonstrukciju postojećih objekata za tu namjenu.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod nastanka epidemija od strane nadležnog tijela zaduženog za zdravstvo osloncem na službe za medicinsku pomoć;
- na svim razinama planiranja zaštite od epidemija pripremiti posebnu strategiju za borbu protiv epidemija;
- u sredinama koje nemaju pripremljene objekte - karantene za smještaj oboljelih od epidemije, planski odrediti objekte, te izvršiti njihovo prilagodavanje kako bi u situaciji epidemije mogli imati funkciju karantene;
- izvješćivanje javnosti i stanovništva koristeći i operativne centre civilne zaštite na svim razinama vlasti;
- materijalno opremanje službi za medicinsku pomoć, kako bi se smanjili rizici kod nastanka epidemija;
- stalno ažuriranje planskih dokumenata u skladu sa dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije i edukacija stanovništva.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije i tijekom trajanja epidemija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima

3) PROGRAM ZAŠTITE OD EPIZOOTIJA

1. UVOD

Stanje u našoj zemlji sa aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi i domaćih životinja, materijalnih šteta i onečišćenja okoliša, ograničenja proizvodnje, predstavlja u pogledu pojave mjera suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja tretman stalne prirodne nesreće. Slika je jasnija ako tome dodamo način uklanjanja nejestivih dijelova i konfiskata u klaonicama, zaraznog materijala u laboratorijima i rashodovanjem lijekova po veterinarskim stanicama i ljekarnama. Trenutačna situacija s kretanjem zaraznih bolesti (brucelzoza, bjesnilo, Q - groznicu, ptičja gripe i druge) vrlo je složena. Sve ove bolesti predstavljaju globalnu prijetnju s katastrofalnim posljedicama i može se desiti bilo kada.

2. POSTOJEĆE STANJE

Iskustveno, iako se kroz provođenje mjera zaštite od epizootija vrši ubijanje svih zaraženih životinja, ova bolest se i dalje javlja. Neshvatljivo zvući podatak da su gotovo sve lešine ubijenih životinja zakopane u zemlju, a da se mesta za ukopavanje vrlo teško nalaze i odobravaju i skoro nikako ne zaštićuju, čak i u slučaju pojave bolesti ptičje gripe od koje strepi čitavo čovječanstvo.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o veterinarstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 34/02);
2. Zakon o veterinarstvu Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/00);
3. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti provode se mjere zaštite zdravlja životinja radi osiguranja uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, higijenski i zdravstveno ispravnih proizvoda životinjskog podrijetla, zaštite ljudi, te osiguranja dobrobiti životinja i veterinarske zaštite okoliša.

Mjere zaštite odnose se na otkrivanje i sprječavanje nastanka zaraznih bolesti, osiguranja zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja te očuvanja zdravlja i pravilne ishrane opskrbom veterinarskim lijekovima i veterinarsko-medicinskim proizvodima pri neposrednom pružanju usluge, radi zaštite zdravlja životinja i veterinarsko-stočarsku izobrazbu.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno - stručne mјere:

- donošenje provedbenih akata u oblasti veterinarstva;
- osigurati finansijska sredstva, kojima treba dovesti do odgovarajuće spremnosti za zaštitu životinja i odgovora na pojavu epizootija, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Grada za ovu namјenu, utvrđenim od strane Županijskog ministarstva gospodarstva;
- nabavka suvremene laboratorijske opreme, za veterinarsku dijagnostiku, je jedna od važnijih preventivnih mјera.

2) Gradevinsko – tehničke mјere:

Kao dio prevencije, za ublažavanje stanja, u ovome razdoblju treba osigurati izgradnju objekata za neškodljivo uništavanje lešina i proizvoda životinjskog podrijetla proizvedenih od životinja oboljelih od zaraznih oboljenja. Objekti za neškodljivo uništavanje su spalionice koje mogu biti stacionarne i pokretne.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguravanje stručnih analiza kod pojave nastanka epizootija od strane tijela nadležnog za veterinarstvo osloncem na Veterinarski zavod HNŽ (za područje ŽZH i Grada, ove poslove obavlja spomenuti zavod); u planiranju zaštite od epizootija u Gradu potrebno je pripremiti posebnu strategiju za borbu protiv epizootija;
- uspostaviti punu koordinaciju između svih institucija koje se bave poslovima veterinarstva radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti;
- izvješćivanje javnosti i stanovništva putem operativnog centra;
- materijalno opremanje Sektora za veterinarske poslove Službe gospodarstva kako bi se smanjili rizici od nastanka epizootija;
- institucionalni razvoj i tehnička dostignuća, edukacija farmera, klaoničara kao i menadžmenta preradivačkih kapaciteta,
- učinkovitiji rad veterinarskih stanica i energičnije postupanje veterinarske inspekcije.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije ili tijekom trajanja epizootija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima gradskog Stožera civilne zaštite, koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja u koordinaciji sa Stožerom za zarazna oboljenja na Županijskoj razini ili sa Državnim središtem za nadzor bolesti.

posebnu zadaću ima Stožer civilne zaštite, a Uredbom o planovima obrane od poplava osnivaju se posebna tijela koja upravljaju u situacijama poplava.

Današnja operativa specijalizirana za radove na obrani od poplava, posebice za žurne intervencije tijekom trajanja velikih voda, ima skoro zanemarivo male kapacitete. Zbog toga, pri pojavi ekstremno velikih voda mogu nastati velike štete, pa i gubici ljudskih života.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uredenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o vodama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 70/06);
2. Zakon o vodama Županije Zapadnohercegovačke ("Narodne novine ŽZH" broj 12/15)
3. Uredbu o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda ("Službene novine Federacije BiH", broj: 26/09).

Za prevenciju i ublažavanje poplava i negativnih posljedica koje one izazivaju, primjenjuju se raznovrsne mјere koje se dijele na fizičke i institucionalne. Fizičke mјere se dijele na ekstenzivne i intenzivne, a u institucionalne mјere spadaju razne vrste osiguranja kod osiguravajućih društava i regulativa za uređenje prostora.

Prema karakteristikama mјera zaštite od poplava mogu se razvrstati kao: prevencijske, predikacijske i pripremne. Ova podjela na ovakve mјere u načelu svodi se na ostvarivanje srednjoročnih i dugoročnih zadataka osiguranja zaštite od poplava čiji su rokovi izvršenja do 15 odnosno 25 godina. One neće biti predmet razrade u Programu razvoja 2021. - 2026. godine.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno - stručne mјere:

- osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na poplavu,
- uspostavu rada - obnova i kontrola rada svih ključnih vodomjernih stanica,
- definiranje poplavnih linija za protjecanje znakovitih vjerojatnosti pojave u dolinama svih većih vodotoka radi klasificiranja područja u pogledu ugroženosti poplavama. Prevencija i ublažavanje stupnju ugroženosti (visok rizik, srednji rizik i mali rizik),
- određivanje područja - površina na kojima će se primjenjivati propisane preventivne i druge tehničke mјere i institucionalne mјere u okviru primjene strategije pripreme područja za podnošenje poplava,
- izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava.

2) Građevinsko - tehničke mјere

Da bi se odredile granice potencijalno plavljenih površina pri nailasku velikih voda potrebno je da se za doline svih većih rijeka izvrše odgovarajuće hidrološko - hidrauličke analize. Te analize su neophodne za uspješno i učinkovito organiziranje rada na pripremi za uspješnu obranu od poplava, za sve aktivnosti tijekom trajanja velikih voda kao i za izradu prostornih i urbanističkih planova.

Konkretnе građevinske mјere koje će se u ovome razdoblju provesti kao dio prevencije i ublažavanja, naznačene su u finansijskom obuhvatu u prethodnom stavku koji se odnose na obnovu i kontrolu rada svih vodomjernih stanica i stavljanje u funkciju svih ranije izgrađenih sustava zaštite od poplava. Ovdje je potrebno izdvojiti i izdvajanje značajnijih sredstava za sanaciju postojećih vodotoka koji su u dosta lošem stanju, kako bi se opasnost od poplava svela na najmanju moguću razinu.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod pojave velikih voda u kraćim razdobljima od strane formiranih centara za obranu od poplava i davanje stručnih i tehničkih uputa za operativne odluke u zaštiti i spašavanju osloncem na operativni centar civilne zaštite i kvalitetne prognostičke modele Službe za seismologiju i hidrologiju Federacije BiH;
- na svim razinama planiranja zaštite od poplava pripremiti posebnu strategiju područja za podnošenje poplava koju čine setovi tehničkih i institucionalnih mјera, uz prihvatanje rizika plavljenja s odgovarajućim mjerama za smanjenje i ublažavanje šteta;
- institucionalna mјera podrazumijeva praćenje i registraciju velikih voda, poplavnog vala, upozoravanje lokalnog stanovništva, te plansko evakuiranje ljudi i materijalnih dobara, i u tom smislu provođenje ovih mјera podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje plavnoga vala koje treba ugraditi u odgovarajuće planove zaštite od poplava, a koje izrađuju institucije iz točke 2. strateškog cilja;
- sustav za uzbunjivanje od poplava treba da, putem automatske kišomjerne stanice ili signalnog uređaja postavljenog na neki stalni objekt na vodotoku (najbolje most), upozori nadležne službe o nailasku poplavnog vala i da je povezan s operativnim centrom civilne zaštite Grada, Županije i Federacije;
- operativu specijaliziranu za radove na obrani od poplava, posebno za žurne intervencije tijekom trajanja velikih voda, treba opremiti minimumom odgovarajućih sredstava i opreme kako bi se smanjile štete koje mogu nastati od velikih voda i gubitci ljudskih života. Ako su finansijska sredstva nedostatna za opremanje navedene operative, potrebno je da tijela vlasti grada odredi gospodarska društva iz oblasti građenja i slične djelatnosti i proglaši ih službama zaštite i spašavanja od poplava koje bi se pridružile specijaliziranoj operativi u zaštiti od poplava;
- stalno ažuriranje planova obrane od poplava i provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.
- - Zatim treba unaprijediti suradnju nadležnih organa civilne zaštite sa pravnim društvima i pravnim osobama koja upravljaju vodnim objektima, kao i drugim nosiocima zaštite i spašavanja (vatrogasne jedinice, komunalne i građevinska firme, policija, i dr) radi redovnog i izvanrednog praćenja vodostaja i pravovremenog informiranja građana.

eksplozivnim sredstvima (kasetnom municijom).

2. POSTOJEĆE STANJE

Zbog dugog produkcijskog razdoblja, gospodarskog značaja šumarstva, povećanih zahtjeva za korištenje općekorisnih funkcija šume bez izdvajanja zaštitnih šuma (zaštita izvorišta i vodotoka, zaštita od erozije) i šuma s posebnom namjenom (park prirode, spomenici prirode, zaštićeni pejzaži) i bez obzira na veliki značaj šuma za gospodarski razvoj, ekologiju i dr., poslije rata šumama nije posvećena odgovarajuća pažnja od strane nadležnih tijela kojima su šume i šumska zemljišta ustupljeni na upravljanje, kao i svih drugih institucija Grada. Nisu poduzimane odgovarajuće aktivnosti i mјere na unaprjeđenju organizacije upravljanja šumama, očuvanju prirodne strukture, zaštite okoliša, opće korisnih funkcija šuma, onemogućavanje bespravne - nezakonite sječe šuma i drugo.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06) u kojem su utvrđene ovlasti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
2. Uredbu o šumama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 83/09);
3. Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10);
4. Zakon o Zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ŽZH ("Narodne novine ŽZH" broj 23/20)
5. Pravilnik o sadržaju planova za zaštitu šuma od požara ("Službene novine Federacije BiH", broj: 21/04);
6. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

Za prevenciju i ublažavanje u zaštiti šuma i unaprjeđenje razvoja šumarstva, popravljanje produkcije drveta u šumama i rast njihovih ekoloških vrijednosti, što podrazumijeva i bolje zdravstveno stanje šuma, poduzimat će se razne mјere, kao što su:

- izrada planova za zaštitu šuma od požara prema stupnju opasnosti od šumske požare;
- praćenje ugroženosti šuma od biljnih i drugih štetočina i smanjenje njihove prekomjerne populacije;
- izgradnja i održavanje transportne infrastrukture u skladu s posebnim projektima;
- sanitarna sjeća šuma;
- provođenje šumsko - uzgojnih mјera;
- zabrana bespravne sjeće i pustošenja šuma;
- osiguranje šumskog reproduksijskog materijala (šumske sjeme i šumski sadni materijal) i kontrola uvezenog šumskog reproduksijskog materijala;
- obnova šuma nakon prirodnih i drugih nesreća (biljne štetočine, šumske požari itd.);
- utvrđivanje zaštitnih šuma i šuma s posebnom namjenom;
- inspekcijski nadzor u oblasti zaštite šuma.

Uzevši u obzir požarno opterećenje na području Grada, ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju i izgradnju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrsanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje.

Ublažavanje kao viziju novog stanja trebaju osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mјere:

- donošenje novog Zakona o šumama (krovnog zakona na razini države BiH), što će podrazumijevati prihvatanje međunarodnih konvencija koji se tiču šuma i formiranje fonda za zaštitu šuma;
- izrada druge državne inventure šuma koja će ukazati na mnoge nejasnoće u vezi površina šuma i šumske zemljišta, a što će poslužiti za izradu strategije dugoročnog programa razvoja šumarstva;
- uvođenje jedinstvenog informacijskog sustava u šumarstvu;
- povećanje obujma pošumljavanja goleti i rekonstrukcija degradiranih šuma;
- proširenje kapaciteta sjemenske i rasadničke proizvodnje u šumarstvu;
- razminiranje šuma i šumske zemljišta.

2) Građevinsko — tehničke mјere:

Da bi se štete od šumskih požara smanjile na što je moguće manju mjeru potrebno je izvršiti analizu postojećeg stanja šumskih projekta. Uraditi odgovarajući projekt zaštite šuma temeljem kojeg pristupiti izgradnji novih prosjeka i planskom pošumljavanju.

b) Pripravnost/Spremnost

1. UVOD

Suvremeni svijet, a osobito zemlje koje su izašle iz rata kao Bosna i Hercegovina više su ugrožene od radijacijsko - kemijsko - biološke (RKB) opasnosti, a osobito ionizirajuće zračenje, osiromašeni uran, kemijski agensi, biološki agensi i drugo.

Pored toga, eventualni kvarovi na nuklearnim postrojenjima u pojedinim zemljama u okruženju, imale bi utjecaja na ugrožavanje životne sredine, ljudi, materijalnih dobara na cjelokupnom teritoriju Bosne i Hercegovine pa tako i našeg Grada, imajući u vidu meteorološke i druge zemljopisne činitelje.

2. POSTOJEĆE STANJE

Postojeće stanje obilježava nedostatak odgovarajućih zakonskih i provedbenih propisa iz ove oblasti na razini države Bosne i Hercegovine, te neusklađenost zakonskih propisa koji se koriste na području Federacije BiH s međunarodnim konvencijama, direktivama i smjernicama Europske unije.

Prema Zakonu o zaštiti i spašavanju, predviđeno je provođenje mjera RKB zaštite kroz organiziranje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja i postrojba za RKB zaštitu. U svezi s tim, može se konstatirati da na cijelom području Federacije BiH, pa tako i našeg Grada, trenutačno egzistira samo Služba za RKB zaštitu Federacije BiH, koju je formirala Vlada Federacije BiH.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije je neodgovarajuća, a osigurava se kroz:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03,22/06 i 43/10);
2. Zakon o zaštiti i spašavanju ŽZH ("Narodne novine ŽZH" broj 23/20)
3. Zakon o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/99);
4. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/97);
5. Zakon o prometu otrova („Službeni list RBiH“, broj: 2/92 i 13/94 - preuzeti propis iz ex SFRJ);
6. Zakon o okolišu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03);
7. Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03);
8. Odluka o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04 i 38/06);
9. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka posljedica po ljudi i materijalna dobra od RKB sredstava, provode se odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja. Te mjere se odnose na otklanjanje i sprječavanje nastajanja pojava, odnosno izviđanje (detekcija), laboratorijska obrada uzoraka i dekontaminacija.

Ublažavanje kao viziju novog stanja RKB zaštite, treba osigurati:

1) Administrativno - stručne mjere:

- donošenje Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja na razini BiH;
- na temelju Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti Federacije BiH izraditi Plan i program mjera zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite okoliša od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja u slučaju nuklearne nesreće, a u skladu s međudržavnim sporazumima iz ove oblasti;
- izvršiti uskladivanje svih zakonskih i provedbenih propisa s međunarodnim konvencijama iz ove oblasti (zaštita zraka, vode, tla);
- osiguranje finansijskih sredstava, kojim će se dovesti do spremnosti i odgovora na slučaj da dođe do pojave radioaktivnosti, odnosno do onečišćenja okoliša kemijskim sredstvima, što podrazumijeva da se odmah i redovito osiguravaju odgovarajuća sredstva u proračunu Grada, Županije te Federacije i za potrebe RKB zaštite.

2) Građevinsko — tehničke mjere:

Kao dio prevencije i ublažavanja posljedica koje mogu nastati djelovanjem RKB agensa, u svim proizvodnim kapacitetima koji se bave proizvodnjom kemijskih sredstava potrebno je pristupiti izgradnji uredaja za prečišćavanje zraka i vode od opasnih tvari. Također, potrebno je da instituti, bolnice (klinički centri), koji u svome radu koriste radioaktivne tvari, izgrade odgovarajuća spremišta za odlaganje takvih tvari.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- integriranje svih nositelja zaštite i spašavanja od RKB agensa (javno zdravstvo, policija, vatrogasci, Oružane snage BiH, organizirane strukture civilne zaštite, gospodarska društva koja se bave proizvodnjom i distribucijom ovih sredstava), drugi nositelji zaštite i spašavanja za planski odgovor na eventualnu RKB nesreću;
- formiranja RKB službe u Gradu;
- uspostavljanje redovitog izvještavanja nadležnih tijela, putem operativnog centra

Očekivani učinci realizacije ovoga strateškog pravca su poboljšanje ukupne situacije, odnosno smanjenje rizika od RKB opasnosti, te smanjenje posljedica po ljudi kada nastane opasnost.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog pravca moraju biti osigurana od strane gospodarskih društava i drugih pravnih osoba koja se u svojoj redovitoj djelatnosti bave RKB zaštitom, zatim u proračunu grada, kao ukupnih sredstava za zaštitu i spašavanje, a dio sredstava se može osigurati iz sredstava prema članku 180. - 184. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno člancima 170-175. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH.

7) ZAŠTITA OD POTRESA, MJERE I POSTUPCI ZA SMANJENJE UGROŽAVANJA - PROJEKT

1. UVOD

Bosna i Hercegovina, Federacija BiH, ŽZH, a samim time i naš Grad, nalazi se na izrazito trusnome području koje svakodnevno doživjava određena podrhtavanja što su posljedica tektonskih gibanja u Zemljinoj utrobi.

Cjelokupan teritorij Grada, prema prijeratnim mjerjenjima i bilježenjima, svrstan je u područje visokog seizmičkog rizika, što se može iščitavati sa Seizmološke karte, gdje su jasno označena rizična područja. Iz karte je vidljivo da je naš Grad označen brojevima > 6,0.

2. POSTOJEĆE STANJE

Nakon rata i Daytonske sporazume postignutog mira, Bosna i Hercegovina je među različitim podjelama doživjela i podjelu u oblasti meteorologije, seismologije, prostornog planiranja itd., što je dovelo do skoro alarmantnog stanja u oblasti građenja i stanovanja.

Sukladno zakonu za ove poslove nadležna je gradska služba za urbanizam, građenje i prostorno uređenje.
Na razini Županije nije formirana Služba za seismologiju.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna urednost u oblasti prevencije je osigurana kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06) u kojem su utvrđene ovlasti nadležnih federalnih tijela;
2. Svi zakoni iz oblasti okoliša koji determiniraju realiziranje ovoga projekta;
3. Zakon o planiranju i korištenju zemljišta na razini Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/06, 72/07, 04/10 i 13/10);
4. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09);
5. Zakon o građenju („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/99, 15/01 i 10/03);
6. Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/99, 15/01 i 10/03).

Prema zakonu, nadležna gradska služba bi trebala koordinirati primjenu propisa s težištem na analizi objekata starije gradnje, dakle objektima koji su gradeni starijom tehnologijom i već ruinirani, devastirani ratnim djelovanjima i lošim održavanjem, kako bi se znanstvenim istraživanjima prepoznala potencijalna opasnost od rušenja tih objekata uslijed tektonskih i drugih djelovanja i time spriječila tragedija gubitka ljudskih života.

Istraživanje bi se trebalo primijeniti ne samo na objektima za stanovanje građenim na neispitanim terenima i bez dobivenih odobrenja ili suglasnosti za građenje, nego i na drugim objektima od općeg značaja za zaštitu i spašavanje u kojima borave ljudi ili koji će služiti za privremeni boravak i oporavak ugroženih i nastradalih.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- sagledati aspekte donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnje objekata svih vrsta, po tim planovima;
- praćenje novog Prostornog plana Grada;
- donošenje Prostorne osnove Grada;
- izvješće o stanju prostora u Gradu;
- program mjera prostornog uredjenja Grada;
- uspostava jedinstvenog informacijskog sustava za cijeli prostor Federacije BiH - evidencija o područjima gdje je opasnost od prirodnih nesreća posebno izražena (seizmičke karakteristike terena, poremećaji u stabilnosti tla, utvrđivanje stupnja otpornosti već izgrađenih objekata prema starosti objekta, primjenu tehničkih standarda i drugo).

2) Građevinsko — tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja eventualnih i mogućih posljedica utjecaja potresa kao prirodne nesreće, nužno je na razini Grada pokrenuti masovna istraživanja stabilnosti i otpornosti objekata za stanovanje i drugih objekata opće namjene (škole, dječji vrtići, domove zdravlja, športske dvorane, veliki prodajni centri, namjenska skloništa itd.) u skladu s procjenama ugroženosti, a sve s ciljem preventivnog djelovanja na zaštitu ljudskih života, koji mogu biti, kako to svakodnevno vidimo u bližem i širem okruženju, višestruko ugroženi.

Ova istraživanja trebaju dovesti do spoznaja koji objekti nisu sposobni za daljnje korištenje sa aspekta zaštite i spašavanja, kao i objekte koji nisu pogodni za masovno korištenje ljudi, što obvezuje sve nositelje planiranja da takve objekte ili dodatno osposebe za namjenu

1. UVOD

Pojam „klizište“ u geologiji u općem smislu, obuhvaća mnoštvo različitih pokreta zemljane mase niz prirodne padine i vještačke kosine. Ugrožavaju sigurnost prometa na putnim komunikacijama, degradiraju i uništavaju poljoprivredno i šumsko zemljište, oštećuju ili uništavaju građevine, gospodarske objekte i predstavljaju opasnost po živote ljudi.

2. POSTOJEĆE STANJE

Na području Grada nisu izražena klizišta, ali su se dogodila dva odronjavanja kamenih gromada u Gornjoj Britvici i na Japlanici, put za Crnač (Procjena ugroženosti područja grada Širokog Brijega od prirodnih i drugih nesreća), što nas upozorava i ukazuje na potrebu detaljnije analize rizika i opasnosti.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 58/02, 19/03, 38/05, 02/06 i 08/06);
2. svi zakoni iz oblasti okoliša koji determiniraju realiziranje ovoga projekta;
3. primjenu Prostornog plana Bosne i Hercegovine za razdoblje 1981. - 2000. godine, koji je još uvijek na snazi;
4. donošenje novog prostornog plana Federacije BiH, koji je u fazi izrade;
5. Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na razini Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 02/06, 72/07, 04/10 i 13/10);
6. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave ("Narodne novine ŽZH", broj 17/09);
7. Zakon o građenju ("Narodne novine ŽZH", br. 04/99, 15/01 i 10/03);
8. Zakon o prostornom uredjenju ("Narodne novine ŽZH", br. 04/99, 15/01 i 10/03).

Preventivne mjere, s ciljem eliminiranja negativnog utjecaja ljudskog faktora na pojavu novih i aktiviranje postojećih odrona, podrazumijevaju: aktivno djelovanje nadležnih županijskih tijela i gradske službe za upravu nadležnih za prostorno uredjenje i građenje, te nadzor poštivanja građevinsko - tehničkih normi kod izgradnje građevinskih i infrastrukturnih objekata, sprječavanje bespravne izgradnje stambenih, poslovnih i drugih objekata, kao i zakonskom sankcioniranju svih protupravnih radnji koje doprinose aktiviranju odrona.

Da bi se osigurala prethodno navedene preventivne mjere, a sukladno odredbama zakona, tijela uprave nadležna za poslove prostornog uredjenja u Gradu i Županiji trebaju osigurati najviši stupanj stručnosti i primjene zakona u:

1. vođenju dokumentacije potrebne za praćenje stanja u prostoru;
2. izradi, praćenju i provedbi planskih dokumenata (svaki od planskih dokumenata sadrži mjeru zaštite od prirodnih i drugih nesreća);
3. izradi izvješća o stanju prostora i programu mjera prostornog uredjenja;
4. uspostavi jedinstvenog informacijskog sustava u okviru kojeg se vodi evidencija koja obuhvaća područja gdje je opasnost od posljedica prirodnih i drugih nesreća (odronjavanje) posebice izražena.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- donošenje i provedba planskih dokumenata u Gradu i Županiji (prostorni planovi, urbanistički planovi i detaljni planski dokumenti);
- osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na odronjavanje tla, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunima Grada i Županije za ovu namjenu.

2) Građevinsko — tehničke mjere

- U prethodnom postupku osigurati primjenu odgovarajućih zakona u oblasti građenja i osigurati kontinuirani nadzor.

Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju i izgradnju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrstanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- stručna analiza uzroka koji dovode do odrona;
- na svim razinama prostornog planiranja pripremiti posebnu strategiju područja za zaštitu od odrona, koju čine setovi tehničkih i institucionalnih mjera;
- provođenje institucionalnih mjera koje podrazumijevaju praćenje i registraciju odrona, upozoravanje lokalnog stanovništva, te plansko evakuiranje ugroženog ljudstva i materijalnih dobara i u tom smislu provođenje ovih mjera podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje odronjavanja tla koje treba ugraditi u odgovarajuće planove zaštite i spašavanja.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uredenost u oblasti prevencije, osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06);
2. Zakon o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 70/06);
3. Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće („Službeni list SFRJ“, broj: 33/87 - preuzet propis);
4. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

U skladu s odredbama zakona, nadležna tijela za vodna područja trebaju osigurati najviši stupanj stručnosti i primjene zakona o uspostavi vodoprivrednog informacijskog centra u okviru kojega se vodi katastar:

- objekata za vodoopskrbu;
- rezervnih izvorišta za vodoopskrbu;
- planiranih prostora za izgradnju akumulacija.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- razvoj zakonske regulative (donošenjem novih propisa, staviti izvan snage propise koji su preuzeti iz bivše države);
- snimiti stanje svih izvorišta voda i napraviti njihov katastar;
- zaštita izvora za piće od biološkog i kemijskog onečišćenja;
- poboljšanje nadzora nad zdravstvenom ispravnošću vode za piće u objektima vodoopskrbe;
- osigurati finansijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na osiguranje pitke vode.

2) Građevinsko — tehničke mjere:

- osiguranje područja sanitarnih zona oko vodo zahvata i njihova saniranja sukladno odgovarajućim propisima;
- sukladno katastru izvorišta voda izgraditi vodospremnike, kao i druge mjere za njihovu zaštitu.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- racionalno korištenje vodnih resursa;
- zaštita i korištenje izvorišta pitke vode, podzemnih i otvorenih vodnih tokova;
- planski pristup izradi prostora za akumulacije;
- dispozicija voda i sustava upravljanja vodama, što podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje izvorišta voda za piće;
- reguliranje područja sanitarnih zona oko vodo zahvata gradskih vodovoda i saniranje ovih područja sukladno zakonskim propisima;
- opremanje službi za radijacijsko - kemijsko - biološku zaštitu radi odgovarajuće kontrole izvorišta.

c) Odgovor

Osiguravanje odgovarajućih planova, snaga i sredstava radi dopremanja pitke vode za stanovništvo koristeći postojeći katastar pitke vode, postojeće vodovode i druge alternativne izvore.

d) Oporavak

Oporavak u ovoj oblasti podrazumijeva, da se nakon prirodne i druge nesreće izvrši ažuriranje katastra izvorišta vode, sagleda njihovo stanje i poduzmu odgovarajuće mјere na zaštitu izvorišta.

4. PROVEDBA

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti, potrebno je interdisciplinarno izraditi projekt: „Izrada katastra izvorišta voda za piće“.

5. AKCIJSKI PLAN

Akcijski plan za realiziranje inicijative sadrži sljedeće provedbene korake:

1. izrada projekta: „Katastar izvorišta vode za piće na području Grada Širokog Brijega“;
2. opremanje službe za radijacijsko - kemijsko - biološku zaštitu.

- poduzimanje svih potrebnih zaštitnih i sigurnosnih mjera prilikom upravljanja ili u tijeku upotrebe, proizvodnje, skladištenja i transporta opasnih tvari;
- stalni nadzor i praćenje onečišćenosti okoliša (zrak, voda i tlo);
- registar gospodarskih društava koji mogu imati negativan učinak i kontrola njihovog odlaganja opasnog otpada;
- inspekcijski nadzor u oblasti zaštite okoliša i drugo.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- donošenje ili uskladivanje zakona i provedbenih propisa s međunarodnim konvencijama značajnim za zaštitu okoliša;
- izrada katastara poljoprivrednog zemljišta ugroženog opasnim otpadom;
- uvođenje jedinstvenog informacijskog sustava u zaštiti okoliša (zrak, voda, tlo);
- osiguranje finansijskog poticaja, kojim treba dovesti do izrade odgovarajućeg kataстра poljoprivrednog zemljišta ugroženog opasnim otpadom.

2) Gradevinsko — tehničke mjere:

Da bi se smanjio utjecaj štetnosti opasnog otpada na okoliš i poljoprivredno zemljište potrebno je izgraditi potrebne (sanitarne) deponije, izvršiti uklanjanje postojećih neuređenih divljih deponija ili na odgovarajući tehnološki i drugi način izvršiti uništavanje opasnog otpada.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod pojava onečišćenja poljoprivrednog zemljišta i davanje stručnih i tehničkih uputa za operativne odluke Stožera civilne zaštite, osloncem na operativni centar civilne zaštite i kvalitetne prognostičke modele službe za kontrolu zemljišta (Služba za agropedologiju Federacije BiH);
- na svim razinama planiranja zaštite okoliša pripremiti katalog područja poljoprivrednog zemljišta kontaminiranog opasnim otpadom s odgovarajućim mjerama za smanjenje opasnosti;
- uspostaviti punu koordinaciju između odgovornih za stanje u ovoj oblasti;
- izvještavanje javnosti izravno ili putem operativnog centra civilne zaštite, u cilju smanjivanja rizika od ove opasnosti.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom i poslije ugrožavanja okoliša trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima nadležnog Stožera civilne zaštite (sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju FBiH i ŽZH), koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja od ugrožavanja okoliša i poljoprivrednog zemljišta, osim izravnog nadzora i praćenja stanja okoliša, a prema podijeljenoj nadležnosti između Županije i Grada.

d) Oporavak

Oporavak obuhvaća saniranje degradiranog okoliša i poljoprivrednog zemljišta i njihovog dovodenja u funkcionalno (prvobitno) stanje. Ako to nije moguće, ograničiti ili zabraniti korištenje kontaminiranog zemljišta.

4. PROVEDBA

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti, potrebno je interdisciplinarno izraditi projekt: „Katastar područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište“.

5. AKCIJSKI PLAN

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od opasnog otpada s akcentom na poljoprivredno zemljište sadrži:

1. razvoj zakonskog okvira - uskladivanje sa međunarodnim konvencijama;
2. izrada projekta: „Prikupljanje i analiza podataka o veličini prostora i stupnju ugroženosti od kontaminiranosti industrijskog i drugog specifičnog otpada (izrada katastra ugroženog područja), s naglaskom na poljoprivredno zemljište i vode i mјere koje treba poduzimati“.

Nositelj Akcijskog plana je Služba za gospodarstvo Grada Širokog Brijega:

Planski rokovi:

Na temelju izrađenih projekata i osiguranih finansijskih sredstava, izvršiti saniranje opasnog industrijskog otpada i nastaviti provoditi pozitivne propise iz ove oblasti.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti se ogledaju kroz sve predviđene administrativne i građevinske mjere će onemogućiti teže posljedice po zdravlje ljudi i okoliš, kao i onemogućavanje da nove prirodne i druge nesreće utjecajem na ovakav otpad mogu dovesti do opasnosti po ljude.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom i poslije pojave ugrožavanja opasnim industrijskim otpadom trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovjedi nadležnog stožera civilne zaštite, osim izravnog nadzora i praćenja stanja opasnog industrijskog otpada, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije BiH, Županije i Grada.

4. PROVEDBA

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti predviđeno je, nakon izrade katastra područja ugroženog industrijskim otpadom, pristupiti izradi istraživačkih projekata i pod - projekata, za svaki prostor koji se smatra opasnim. Ove bi projekte u svojoj nadležnosti trebalo raditi Federalno ministarstvo energije, ruderstva i industrije.

Ovi projekti moraju dati odgovor i rješiti probleme uz punu suradnju s drugim tijelima, a odnose se na punu koordinaciju i usuglašenost projekata, sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada na razini Federacije BiH, Županije i Grada kojima se treba osigurati poboljšanje stanja u ovoj oblasti i jedinstveno provodenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. AKCIJSKI PLAN

Akcijski plan za realiziranje projekata sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada, sadrži sljedeće provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada projekata i sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada.

Nositelj Akcijskog plana je gradska Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Planski rokovi:

- a) Projekte zaštite od opasnog industrijskog otpada donijeti do kraja 2023. godine;
- b) provedba projekata do kraja 2024. godine, s mogućnošću planiranja i u narednom programskom razdoblju.

Financijski obuhvat bit će poznat nakon izrade svakog konkretnog projekta u kome treba utvrditi koja su to sredstva koja osiguravaju gospodarska društva, sredstva iz proračuna Federacije, Županije i Grada ovisno o nadležnosti i nakon toga će se utvrditi mogućnosti osiguranja i dijela sredstava iz stavka 2. članka 182. i članka 183. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno članka 170., 174. i 175. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH.

12) PROCJENA RESURSA GRADA ZA POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA - PROJEKT

1. UVOD

U sustavu zaštite i spašavanja, primarni je cilj stvoriti pretpostavke kojima će se preventivno djelovati, kako bi se destruktivna snaga prirodne ili neke druge sile svela na najmanju mjeru ili eventualno onemogućila u izazivanju ljudskih žrtava i materijalnih razaranja.

Stoga, svaka društvena zajednica nastoji stvoriti uvjete, u kojima će planski predvidjeti resurse (snage i sredstva) koji će biti jamac uspješnog odupiranja djelovanju prirodnih i drugih nesreća.

2. POSTOJEĆE STANJE

Prema spoznaji civilne zaštite, stanje postojećih resursa je nedovoljno poznato, podaci su neažurni i nedovoljni. Opći nedostatak postrojba civilne zaštite opće i specijalizirane namjene, kao rezultat slabe ekonomске razvijenosti, upućuje na nužno osnivanje službi zaštite i spašavanja u Gradu, nakon sagledavanja stanja resursa i procjene mogućih resursa koji mogu biti u funkciji zaštite i spašavanja.

Studija o resursima za zaštitu i spašavanje treba osigurati:

- težišno djelovanje na pojedinim, procijenjenim opasnostima i u tom pravcu opredjeljenje za osnivanje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja;
- koordinirajuće odluke o osnivanju pojedinih službi zaštite i spašavanja kako bi se izbjeglo duplicitiranje na istom području;
- omogućiti osnivanje odgovarajućih postrojba civilne zaštite za one namjene i onaj prostor koji nije pokriven drugim organiziranim snagama i koje nemaju odgovarajuće druge resurse.

5. AKCIJSKI PLAN

Akcijski plan za realiziranje strateškog pravca sadrži sljedeće provedbene korake:

- a) izrada i donošenje studije pod nazivom „Procjena resursa Grada za potrebe zaštite i spašavanja“;
- b) donošenje odgovarajućih odluka o osnivanju nedostajućih službi zaštite i spašavanja i postrojba civilne zaštite.

Nositelj Akcijskog plana je:

1. Gradska služba civilne zaštite.

Planski rokovi:

1. izrada Studije do kraja 2022. godine;
2. izrada projekta do kraja 2023. godine;
3. donošenje odgovarajućih odluka ili ažuriranje postojećih, o osnivanju službi zaštite i spašavanja i postrojba civilne zaštite - do polovice 2022. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovoga strateškog cilja mogu biti poznati nakon završetka zadaća predviđenih Programom razvoja.

Finansijska sredstva za angažiranje stručnih osoba za izradu Studije, opremanje svih struktura civilne zaštite za izradu baze podataka o svim resursima, stalno ažuriranje baze podataka resursa, osiguravaju se prema članku 180., 183. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno članka 170., 174. i 175. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH.

13) USPOSTAVLJANJE OPERATIVNIH CENTARA CIVILNE ZAŠTITE - PROJEKT

1. UVOD

Jedna od temeljnih pretpostavki za uspješno vođenje akcija zaštite i spašavanja, za ostvarivanje koordinacije među nositeljima i suradnje sa susjednim gradovima, općinama i županijama u zajedničkom vođenju akcija spašavanja, jeste organiziran i uspostavljen sustav komunikacija i veza. U sustavu zaštite i spašavanja u Gradu, u okviru struktura civilne zaštite predviđeno je organiziranje i opremanje operativnog centra civilne zaštite.

Da bi se najprije zakonska obveza struktura civilne zaštite na svim razinama i praktično provela, nužno je izraditi nova tehničko - tehnološka i organizacijska rješenja sustava za komunikacijsku i informacijsku podršku operativnog centra civilne zaštite u Gradu.

2. POSTOJEĆE STANJE

Do 2001. godine, sustav komunikacija i veza bio je oslojen i na sustav „Federalnog ministarstva obrane“. Reforma obrane Bosne i Hercegovine dovela je do izdvajanja civilne zaštite iz navedenog ministarstva.

3. PODRUČJE RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije je osigurana kroz:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03,22/06 i 43/10);
2. Zakon o zaštiti i spašavanju ŽZH ("Narodne novine ŽZH" broj 23/20)
3. Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju Operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 8/07).

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1. Administrativno — stručne mjere:

- odabrati stručne konzultante i izvodače projekta;
- financijski poticaj, kojim treba stvoriti uvjete za uspostavu i opremanje nedostajućim sredstvima Operativni centar kroz sredstva iz proračuna, sredstva gospodarskih društava koja su zakonski obvezna biti priključena Operativnom centru i sredstava utvrđenih u Zakonu o zaštiti i spašavanju.

14) PROTUPOŽARNA ZAŠTITA I VATROGASTVO U GRADU ŠIROKOM BRIJEGU, DIO SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA - PROJEKT

1. UVOD

Zaštita ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom jedna je od ključnih mjera spašavanja koja se provodi u okviru civilne zaštite, a koja se organizira u gospodarskim društvima, objektima pravnih osoba, stambenim, javnim i drugim objektima. Pripreme koje se provode u okviru ove mjere obuhvaćaju: pravne, organizacijske, tehničke, obrazovne i promidžbene mjere.

Jedna od temeljnih pretpostavki za uspješnu protupožarnu akciju zaštite i spašavanja je ostvarivanje koordinacije među nositeljima zaštite od požara i vatrogastva na cjelokupnom prostoru Grada Širokog Brijega.

2. POSTOJEĆE STANJE

Za početak je potrebno naglasiti da je ova oblast u Gradu dosta dobro normativno regulirana kroz Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), a u izradi je Županijski Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu, a biti će donesen izvjetan broj pod zakonskih akata.

Jedan od važnijih segmenta zaštite od požara je izrada Planova zaštite od požara, a to podrazumijeva izučavanje čitavog niza kompleksnih pitanja iz ove oblasti, s temeljnim ciljem da se čitava problematika zaštite od požara programski i stručno nadgleda i razrađuje, te planski usmjerava njen daljnji razvoj. Izradu takvih Planova potrebno je povjeriti ovlaštenim institucijama.

Pored toga, sadašnje stanje vatrogastva u Gradu Širokom Brijegu je zadovoljavajuće i ono je vrlo važan dio sustava zaštite i spašavanja.

Vatrogastvo je znatno osiromašeno u opremi i sredstvima koja su devastirana i amortizirana, bez dovoljno finansijskih sredstava za obnovu tehnike i odgovarajućih motornih vozila i za sada se oslanja uglavnom na gradsko financiranje.

Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju i izgradnju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrstanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje. U svrhu provodenja preventivnih mjera zaštite od požara potrebno je izdvojiti sredstva za čišćenje i održavanje putnih pojaseva i drugih područja Grada od prisustva lako zapaljivih i drugih materijala koji bi mogli izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje (posebno pojaseva uz javne prometnice sa visokim stupnjem rizika od požara kao i za druga rizična područja). Također u svrhu provodenja preventivnih mjera zaštite od požara treba osigurati i izgraditi neophodne hidrante za pravovremeno gašenje početnih požara u fazi slabog intenziteta da bi se sprječilo njihovo širenje i gubitak kontrole na požarištu.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna urednost u oblasti zaštite od požara i vatrogastva je trenutačno osigurana, kroz Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09).

1) Administrativno — stručne mjere:

- izrada odgovarajućih provedbenih propisa na županijskoj razini sukladno s federalnim Zakonom;
- gradска vlast treba stvarati finansijski poticaj za motiviranje u utemeljenju snaga iz ove oblasti, da bi pripadnici ovih struktura kao specijalizirane postrojbe bili oslonac, u provođenju ove mjere i drugih mjera zaštite i spašavanja.

2) Građevinsko — tehničke mjere:

- kao dio prevencije i ublažavanja u zaštiti od požara, pri građnji pooštiti primjenu svih preventivnih građevinskih, tehničkih, tehničkih i organizacijskih te obrazovnih mjera koje smanjuju rizik od požara i doprinose poboljšanju zaštite od požara;
- iniciranje da subjekti planiranja na svim razinama vlasti planiraju finansijska sredstva za osiguravanje prostora za smještaj i rad vatrogasnih snaga, za opremanje i njihovo obučavanje.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- stvoriti zakonske uvjete da vatrogasne snage mogu postati najvažniji resurs gradskog Stožera civilne zaštite, koji može izvoditi intervencije spašavanja ljudi i materijalnih dobara u svim prirodnim i drugim nesrećama;
- izrada provedbenih propisa;
- integracija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture sa operativnim centrima civilne zaštite;
- tehničko - tehnička usklađenost s normama i standardima Europske unije;
- inspekcijski nadzor;

- cilj i namjena obučavanja i ospoznavanja;
- programiranje i planiranje obuke i ospoznavanja
- organiziranje i izvođenje obuke i ospoznavanja
- oblici ospoznavanja;
- finansiranje.

Realiziranje ovoga strateškog cilja izvršit će se kroz poseban Akcijski plan obuke i ospoznavanja, u kojem trebaju biti sadržani sljedeći provedbeni koraci:

- a) priprema i donošenje pojedinačnih Planova i programa obučavanja i ospoznavanja svih struktura u zaštiti i spašavanju (opće i specijalizirane namjene), tijekom 2022. godine;
- b) realizirati pojedinačne planove obuke i ospoznavanja po utvrđenim prioritetima i rokovima;
- c) Tijekom 2022. i 2023. godine, planirati i izvesti veliku zdržavnu vježbu kojom bi se provjerio, ocijenio i verificirao odgovarajući stupanj razvoja zaštite i spašavanja, njena ukupna spremnost, odnosno organiziranost, opremljenost, obučenost i na temelju iskustava s vježbe i provedbe ovoga Programa razvoja i pripremili temelji za donošenje novog Programa razvoja.

Financijska sredstva za provedbu ovoga strateškog cilja utvrđivat će se godišnjim planom potrošnje sredstava iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno članka 170. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH, koji se donosi na osnovu Odluke Gradskog stožera za civilnu zaštitu o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade prema naznačenoj dinamici.

16) ODNOSI S JAVNOŠĆU U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU - PROJEKT

1. UVOD

Praksa odnosa s javnošću je umjetnost i znanje kojim se, kroz uzajamno razumijevanje zasnovano na istinitom i potpunom obaveštanju, postiže harmonija sa okolinom. Javni servisi informiranja i drugi elektronski i pisani mediji su oni činitelji koji bitno mogu pomoći u izgradnji sustava zaštite i spašavanja i svjesnosti o potrebi potpore cijele zajednice Programu razvoja i obvezi države da to učinkovito uradi.

Sukladno načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju, građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog sudjelovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća i informacije o tome jesu li ili nisu sigurni, ne može im biti uskraćena.

2. POSTOJEĆE STANJE

Mediji, medijski sustav i javnost u otvorenim demokratskim društvima stalno su u procesu promjene, oni su time važni činitelji za opisivanje i analizu socijalnih i drugih promjena. Proizvodnja, širenje i recepcija informacija u modernom društvu dobivaju na ekonomskom, kulturnom i političkom značenju.

Danas medijski sustav postaje centralna infrastruktura modernog društva, što je slučaj i kod nas. Naime, javni se mediji u Gradu kvalitativno i kvantitativno sve više šire, ubrzao se protok informacija putem medija, razvili su se novi tipovi medija i sve dublje prodiru u cjelokupno društvo i zadobili su sveopću društvenu pozornost, a na koncu mediji su razvili i institucije.

Kako mediji sve više postaju predviđen za informativnu i komunikacijsku praksu drugih aktera, važnost odnosa s javnošću nadležnih tijela civilne zaštite i javnosti nameće se kao prvorazredna profesionalna zadaća i izazov, što do sada nije bilo dovoljno razvijeno.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 28/00);
2. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/01);
3. Uputstvo za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 57/01);
4. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10);
5. Zakon o zaštiti i spašavanju ŽZH („Narodne novine ŽZH“ broj 23/20)
6. Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 8/07).

Na temelju odredbi navedenih propisa tijela vlasti moraju omogućiti medijima pristup svim informacijama, osim onima koje imaju najviši rang tajnosti i koje su kao takve precizno klasificirane.

1. UVOD

Grad raspolaže značajnom kulturnom baštinom, koja je uslijed ratnih dešavanja i poslijeratne nebrige u dobroj mjeri devastirana i zahtijeva žurno i neodložnu rekonstrukciju. Da bi se spriječilo daljnje propadanje kulturno - povjesnog naslijeda od dalnjeg propadanja potrebno je različitim mjerama i postupcima zaštiti i posebno utvrditi način njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama.

2. POSTOJEĆE STANJE

Objekti kulturnih i graditeljskih dobara su ugroženi od prirodnih i drugih nesreća, u odnosu na objekte gradene u dvadesetom stoljeću. Posebno su osjetljivi na potrese, s obzirom na to da zbog vremena gradnje nisu osigurani mjerama zaštite od seizmičkih djelovanja. Zatim su ugroženi od požara, ekoloških incidenata i drugih okolnosti.

Izražena je neuredenost u ovoj oblasti na državnoj i entitetskim razinama koja se ogleda i u nepostojanju državnog zakona u ovoj oblasti kao i u niskom stupnju zajedničkog planiranja i koordinacije.

3. PODRUČJA RAZVOJA

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uredenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06), u kojem su utvrđene ovlasti Federalnog ministarstva kulture i športa;
2. Aneks VIII Sporazuma o povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika Daytonskog sporazuma;
3. Zakon o zaštiti dobara koja su odlukama Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika proglašena kao nacionalni spomenici („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/02);
4. Zakon o zaštiti i korištenju kulturno - povjesnog i prirodnog naslijeda („Službene list SR BiH“, broj: 20/85, 12/87, 03/93 i 13/94);
5. Kriteriji za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima („Službeni glasnik BiH“, broj: 33/02);
6. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09);
7. Županijski zavod za zaštitu kulturno - povjesne baštine.

Ublažavanje kao viziju novog stanja, trebaju osigurati kroz:

1) Administrativno — stručne mjere:

- inicirati donošenje državnog Zakona, te donošenje odgovarajućih propisa kojima bi se osigurala jedinstvena urednost u ovoj oblasti i pristup zaštiti;
- izrada odgovarajućih projekata o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni;
- punu provedbu zakonskih mjera kojima se sprječava odlaganje otpada unutar arheoloških lokaliteta, ruševina kulturnih objekata i svih drugih objekata kulturne baštine;
- inicirati da se u postojeće seizmološke karte Bosne i Hercegovine ucrtaju svi objekti kulturne baštine po zonom;
- inicirati da se u karte poplavnih područja ucrtaju i svi objekti kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodenice);
- osigurati finansijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću kojom bi mogla biti ugrožena kulturna baština, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Grada za ovu namjenu.

2) Građevinsko — tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja za ove potrebe u ovome razdoblju treba osigurati obnovu porušenih i oštećenih kulturno - povjesnih objekata radi njihove zaštite i očuvanja od dalnjeg propadanja, sukladno projektima za svaki objekt i utvrđenim izvorima financiranja.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- donošenje odgovarajućih programa razvoja Grada koji trebaju nametnuti obvezu nositeljima planiranja zaštite i spašavanja, da kroz svoje akcijske planove planiraju sredstva za zaštitu kulturno - povjesnih dobara, a kroz planove zaštite i spašavanja i obvezu određivanja snaga i sredstava za eventualno spašavanje tih dobara;
- visoka razina koordinacije kao dio spremnosti između svih nositelja planiranja;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

IV.

POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I NAČINU REALIZACIJE ZADATAKA IZ PROGRAMA RAZVOJA U POJEDINIM OBLASTIMA

A) ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI GRADA ŠIROKOG BRIJEGA

I - Uvod

Procjenu ugroženosti, utemeljenu u članku 31. stavak 2. točka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH odnosno članka 26. stavak b) Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH, izradila je Gradska služba za civilnu zaštitu u suradnji s gradskim službama i drugim tijelima gradske uprave, zavodima, znanstvenim i drugim ustanovama te drugim relevantnim osobama i stručnjacima. Zaključci iz Procjene ugroženosti, kao jedan od elementa Programa razvoja daju se u cijelosti.

Na temelju prijedloga Gradske službe za civilnu zaštitu i mišljenja Gradskog stožera civilne zaštite, a temeljem članka 29. Zakona o zaštiti i spašavanju, Gradonačelnik je razmotrio predloženu Procjenu i odlukom Gradonačelnika, istu prihvatio i usvojio.

II - Ključne opasnosti za područje Grada Širokog Brijega

1. KLJUČNE OPASNOSTI ZA PODRUČJE GRADA

1.	Vrsta opasnosti - prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje Grada
2.	2	3
3.	Potresi	<i>Ovoj opasnosti i rizicima su podložne sve urbane sredine, dakle stambeni objekti na području Grada - intenziteta 7, 8 i 9º MCS, a prema seizmološkim pokazateljima podložna su osobito područja grada što se vidi iz Seizmološke karte;</i>
4.	Rušenja objekata na vodotocima	<i>Ova se pojava javlja u manjoj mjeri.</i>
5.	Velike poplave	<i>Na području grada Širokog Brijega (područja Mostarskog blata i okolnih sela, Trna, Priv, Mokarsko určinovičkog polja i Kočerinsko polje);</i>
6.	Suša	<i>Suša, kao prirodna nesreća koja nanosi velike štete na ratarskim i voćarskim kulturama, pogoda područja svih MZ;</i>
7.	Požar	<i>To je pojava - opasnost koja se javlja svake godine i koja nema samo jedan uzročnik, a u obliku požara otvorenog prostora i s najvećim štetama zabilježen je na području svih MZ;</i>
8.	Tuča (led) tijekom proljetnih i jesenjih mjeseci	<i>Prirodna nesreća koja nastaje iznenadno i kratko traje, a njezin negativni učinak je najizraženiji na voćarskim i ratarskim kulturama na području cijelog Grada;</i>
9.	Velike hladnoće i olujni vjetrovi koji nanose velike materijalne štete na infrastrukturi	<i>U proteklom razdoblju zabilježeno je jedno ekstremno djelovanje na području Grada u razdoblju od 01. do 27.02.2012 god. praćeno niskom temperaturom do -23 stupnja C, te je prouzrokovalo značajne materijalne štete.</i>

2.7. Stalna i neposredna prijetnja od prirodnih i drugih nesreća izazvanih nadnaravnim djelovanjem prirode ili ljudskim djelovanjem, zahtjeva suradnju Grada sa susjednim gradovima, općinama i županijama te drugim zemljama u zajedničkom planiranju akcija zaštite i spašavanja, primanju i pružanju međunarodne humanitarne pomoći u slučaju većih nesreća, jer BiH je prihvatile međunarodne humanitarne standarde.

2.8. Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i ostvarenju sadržaja svih mjer zaštite i spašavanja. Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugrozenog i nastradalog pucanstva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća (gašenju požara i dr.), potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

Procjena ugroženosti stvara temelj za izradbu Programa razvoja zaštite i spašavanja Grada i Plana zaštite i spašavanja Grada, uz procedure osiguranja finansijske podrške njihovoj realizaciji.

III - Zaključci po pojedinim opasnostima

1. POTRES

1.1. Zaključci i zadaci

• Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave potresa umanjile, potrebno je poduzimati preventivne mјere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove Grada. Pored toga potrebno je primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (putova, vodovodne i kanalizacijske mreže i sl.).

• Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrstanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje.

• Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uvjete područja, lokacije na kojima se grade objekti, i primjenom osnovnih principa potresnog inženjerstva u projektiranju, u velikoj se mjeri može direktno utjecati na smanjenje posljedica od potresa. Temeljem postojećeg stanja može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija zgrada na određenim područjima ne pruža mogućnost primjene učinkovite zaštite od potresa, osim zgrada građenih suvremenim otpornim konstruktivnim sustavima.

• U slučaju nastanka potresa većih razmjera u Gradu, potrebno je poduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastrandalih ljudi i materijalnih dobara, a prvenstveno organizirati potragu i spašavanje zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.

• U ovim aktivnostima potrebno je angažirati sve vlastite raspoložive snage i sredstva za zaštitu i spašavanje uključujući Oružane snage BiH, kao i odgovarajuće snage i sredstva iz Republike Srpske.

• S obzirom da će u akcijama potrage i spašavanja zatrpanih biti potrebno angažirati i druge snage i sredstva (pse tragače, specijalne instrumente za otkrivanje zatrpanih, specijalnih strojeva za uklanjanje ruševina i sl.), potrebno je kroz planove zaštite i spašavanja planirati traženje pomoći od susjednih gradova, općina i županija ili šire društvene zajednice, pa i međunarodne zajednice.

• S obzirom na visoku seizmičnost područja Grada u okviru teritorija Bosne i Hercegovine, te nedovoljan postojeći broj seizmoloških stanica i zastarjelost seizmoloških instrumenata, potrebno je izvršiti modernizaciju i osuvremenjivanje mreže seizmoloških stanica, kako bi se obavljalo sustavno registriranje, prikupljanje, analiziranje i proučavanje seizmičkih i seizmo – tektonskih pojava (prirodni i inducirani potresi, eksplozije i gorski udari), izučavanje seizmičke aktivnosti i učestalosti potresa, kao i definiranje seizmičkih učinaka djelovanja lokalnih i udaljenih potresa na izučavani prostor i prognoziranje njihovoga utjecaja na zemljište, vode, vodotoke i objekte.

• S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove vrste prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara potresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmoloških, seizmo - tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i gradenje.

• Da bi se procijenile posljedice za ljude i materijalna dobra u slučaju potresa na području Grada potrebno je raspolagati podacima o strukturi stambenog fonda i cjelokupne infrastrukture.

2. ODRONJAVANJE, SLIJEVANJE TLA

2.1.Zaključci

- Nužno je kontinuirano praćenje i dokumentiranje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, posebno u zahvatu prometnica (cestovnih), te dosljedna provedba propisa koji reguliraju uvjete gradnje.
- Važne aktivnosti u ovoj oblasti su nadgledanje i proučavanje rizika od odrona, slijeganja tla, zatim obavješćivanje javnosti kako bi se mogle poduzeti učinkovite i organizirane mјere u slučaju odrona, slijeganja tla. Moraju postojati tehnički osposobljene postrojbe za pomoć.

6.1.1. Zaključci

- Kao zaključak ističe se da se epidemija širih razmjera može pojaviti na svakom dijelu područja Grada, a broj oboljelih bi zavisio od vrste uzročnika, odnosno vrste oboljenja. Da bi se moglo adekvatno reagirati na takvo mjesto potrebno je jačati higijensko - epidemiološke službe gradske razine.
- Također, sve postojeće zdravstvene ustanove će biti potencijalna mjesta zbrinjavanja ozlijedenih i oboljelih.
- To su: SKB Mostar, te sa njima pripadajućom primarnom zdravstvenom zaštitom, kao i Dom zdravlja u Širokom Brijegu.
- Za potrebe evakuacije povrijedjenih koriste se sportska igrališta, stadioni koji se nalaze u neposrednoj blizini zdravstvenih ustanova.

Nevladine strukture, koje se u ovim slučajevima uključuju su: Crveni križ Grada i druge humanitarne organizacije.

U proteklom vremenskom periodu, pa i sada, cijeli svijet je zahvaćen pandemijom korona virusa, Covid-19. Obzirom na postojeće raspoložive snage i trenutno stanje svih službi za zaštitu i spašavanje, Grad Široki Brijeg je reagirao dosta dobro. Međutim, ovaj virus je pokazao sve slabosti u sustavu zaštite i spašavanja koje je potrebno u narednom vremenskom periodu popravljati.

6.2. Epizootije - Zarazne bolesti životinja

Mjere zaštite ogledaju se kroz preventivne i neposredne mjere s ciljem sprečavanja i umanjenja utjecaja na životinje i namirnice životinjskog podrijetla.

6.2.1. Zaključci

- Nužno je osiguravati higijenski ispravnu vodu za napajanje životinja, kao i sanitarnu zaštitu izvorišta.
- Provoditi uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja voda iz tla.
- Osiguravanje zoohigijenskih (najbolji uvjeti za držanje životinja) i drugih veterinarsko - zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, njegi i držanja životinja.
- Redovito, dva puta godišnje, obavljati preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.
- Osiguravanje dovoljne količine imunoloških sredstava.

6.3. Biljne bolesti i štetočine u šumama

6.3.1. Zaključci

- Navedeni kukci su sekundarni štetnici koji napadaju oslabljena i oštećena stabla pa njihovo preveliko razmnožavanje traje više godina.
- Mjere borbe prema tome nisu kratkoročne, a pogotovo ne mogu biti samo uklanjanje napadnutih stabala, te predlažemo izvođenje već urađenih projekata u cilju trajne saniranja napadnutih površina i uputiti projekte nadležnim domaćim i međunarodnim institucijama. Naravno, ova mjera ne isključuje mogućnost daljnog uklanjanja napadnutih stabala i postavljanje klopki sa feromonima (kemikalije izlučevine pojedinca,hormoni) na napadnutim terenima.
- Šumske kulture i štetočine treba držati pod stalnom i redovitom kontrolom kako bi se eventualne nove pojave kukaca pravovremeno spriječile i poduzele mjere zaštite.
- Poduzeća raspolažu dovoljnim brojem stručne i kvalitetne radne snage koja bi po iznalasku finansijskih sredstava bila u stanju izvršiti radove saniranja i sprečavanje daljnjih šteta (protupožarna zaštita, izgradnja protupožarnih putova, saniranje požarišta, sanitarni sjeće, postavljanje feromonskih klopki, uspostavljanje šumskog reda, pošumljavanje i dr.).
- Odgovornost za zaštitu šuma ne može biti samo u sferi šumske struke, nego i u institucijama sustava.
- Nositelji poslova za zaštitu bilja i biljnih proizvoda su županijsko ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno služba za gospodarstvo u gradu, pravne osobe u oblasti poljoprivrede i šumarstva, specijalizirane znanstvene ustanove, poljoprivredne zadruge, individualni poljoprivredni proizvođači.
- Kao snage za zaštitu bilja i biljnih proizvoda, mogu se osnovati i posebne postrojbe civilne zaštite, koje se osnivaju zavisno od potreba koje bi trebale proistekći iz odgovarajućih procjena ugroženosti na određenom području.

7. RIZIK OD MINA I NEEKSPLODIRANIH UBOJITIH SREDSTAVA (NUS-A)

7.1.Zaključci

Da bi se ovaj problem osim praktičnog eliminiranja, sveo u okvire nadzora i podnošljivosti, potrebno je, među ostalim razvijati sve oblike prevencije o minskim opasnostima u tijelima vlasti i svjesnosti kod građana.

2.1. Zaključci i zadaci

- Fizičko - tehnička zaštita objekata u kojima se radi s eksplozivnim tvarima ili se one skladište provodi se prema važećim propisima. Objekti u kojima se vrši proizvodnja zapaljivih tečnosti ili plinova, kao i magazini i skladišta u kojima se čuvaju zapaljive tečnosti u količini većoj od 5.000 m³ ili plinovi u količini većoj od 1.000 m³, moraju biti osigurani stalnom stražom i odgovarajućim zaštitnim pojasmom.
- Benzinske crpke ili magazini za smještaj eksplozivnih tvari moraju imati jednu od propisanih mjera sigurnosti (stražarska služba, video nadzor, zaštitarske agencije, uposlenici koji rade na pretakanju zapaljivih tečnosti i plinova u tijeku 24 sata).
- Na mjestu nesreće potrebno je predviđati blokadu putova i preusmjeravanje prometa unutar područja pogodenog nesrećom.
- Javna priopćenja će se prenositi putem sredstava javnog priopćavanja.
- Stalna suradnja operativnog dežurnog sa službama čija je djelatnost popravka vodovoda, električnih i telefonskih vodova, vatrogasnih službi, hitne pomoći i ostalih institucija.
- Nakon usvajanja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva u Županiji, na osnovu istog a u cilju provođenja zakona, u tijeku je izrada provedbenih akata - pravilnika:
 - Pravilnik o izradi procjene ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija,
 - Pravilnik o sadržaju plana zaštite od požara i tehnoloških eksplozija,
 - Pravilnik o razvrstavanju građevina i građevinskih dijelova i prostora te kategorije ugroženosti od požara,
 - Pravilnik o sadržaju općeg akta iz područja zaštite od požara.
- Temeljem Zakona o zaštiti od ionizirajućih zračenja i radijacijske sigurnosti, na prijedlog Federalne uprave za zaštitu od zračenja i radijacijsku sigurnost, Vlada Federacije BiH treba donijeti Plan i program mjera zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite okoline od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja u slučaju nuklearne nesreće, a suglasno međudržavnim sporazumima iz ove oblasti. Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvijanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje. U svrhu provođenja preventivnih mjera zaštite od požara potrebno je izdvojiti sredstva za čišćenje i održavanje putnih pojaseva od prisustva lako zapaljivih i drugih materijala koji bi mogli izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje (posebno pojaseva uz javne prometnice sa visokim stupnjem rizika od požara kao i za druga rizična područja). Također u svrhu provođenja preventivnih mjera zaštite od požara treba osigurati i izgraditi neophodne hidrante za pravovremeno gašenje početnih požara u fazi slabog intenziteta da bi se sprječilo njihovo širenje i gubitak kontrole na požarištu.
- Ovim Planom i programom treba, sukladno ovom Zakonu, utvrditi intervencijske i izvedbene intervencijske razine za zaštitu ljudi, te poduzimanje mjera za zaštitu pučanstva, domaćih životinja i poljoprivrede od strana tijela odgovornih za provođenje ovih mjera, načinu obavješćivanja javnosti, kao i program periodične provjere djelotvornosti.
- Pristupiti provedbi Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća s rokovima za njihovu nabavku.
- Organizirati, opremiti i obučiti Službu RKB zaštite u okviru Zavoda za javno zdravstvo sa sjedištem u Grudama, koja bi pokrivala i područje Grada Širokog Brijega.

2.2. Onečišćenje zraka

2.2.1. Zaključci i zadaci

- Ustrojiti registre industrijskih onečišćivača s podacima o vrsti onečišćenja i potencijalnoj opasnosti za okoliš kao i kontinuirani nadzor nad njima.
- Ustanoviti standarde za količine štetnih tvari koje se ispuštaju u zrak.
- Uspostaviti sustav kontrole efikasnosti izgaranja fosilnih goriva.
- Uspostaviti nadzor nad emisijom i emisijom polutanata (kvaliteta zraka) i istraživanja njihovog utjecaja na zdravstveno stanje stanovništva; provesti državni program eliminacije ODS tvari koje oštećuju ozonski omotač.
- U sustav nadgledanja zraka uvesti sljedeće parametre: CO, NO, NO₂, ozon i respiratorne čestice (prometni plinovi) uz uvođenje automatskih mjernih stanica.
- Uspostaviti nadzor štetnih noksija (komunalna higijena npr. plinovi ,pare) na radnim mjestima na kojima su uposlenici izloženi udisanju štetnih plinova i prašina, uz sustavno izvješćivanje o komorbiditetu i mortalitetu vezanom za ta radna mjesta.

2.3. Onečišćenje vode

2.3.1. Zaključci i zadaci

- Uspostaviti jedinstvene registre objekata za vodoopskrbu i donijeti mjere za poboljšanje sustava vodoopskrbe.
- Utvrditi potencijalne rizike zbog nepostojanja ili nedovoljne uređenosti zona sanitarne zaštite kod lokalnih objekata vodoopskrbe i zastarjelih postupaka kloriranja kod većine vodotoka.
- Opremiti i osposobiti laboratorije za ispitivanje značajnih pokazatelja higijenske ispravnosti vode, izuzev zavoda za javno zdravstvo i nekih drugih laboratorija.
- Regulirati područja sanitarnih zona oko vodo - zahvata gradskog vodovoda i saniranje ovog područja prema sanitarno - higijenskim principima i zakonskim propisima.
- Izvršiti saniranje postojećeg kanalizacijskog sustava i osposobljavanje postrojenja za tretman otpadnih voda naselja, te otpočeti plansku izgradnju novih.
- Osigurati odgovarajuće aparature za kontinuiranu dezinfekciju vode u gradskom vodovodu.

2.4. Onečišćenje tla

2.4.1. Zaključci i zadaci

- Izraditi register odlagališta, tj. uspostaviti kontinuirani nadzor nad specifičnim otpadom.

- pitanja državne strukture, postoji formalno - pravna pretpostavka dostupnosti finansijskih sredstava, iako je njihova prihodovna osnovica dosta slaba u odnosu na potrebe grada Široki Brijeg oko uspostave organizacije i funkcija elemenata sustava zaštite i spašavanja, otklanjanja i saniranja posljedica od prirodnih i drugih nesreća;
- Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda po osnovu članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH, odnosno članka 171. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH, transparentnog izvršenja proračuna po ovim statkama u gradu Širokom Brijegu, Vlada Federacije BiH je donijela „Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća“;
 - Sredstva ostvarena po osnovu članka 180., odnosno 171. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobro, nisu i ne mogu biti jedina sredstva u gradu Širokom Brijegu za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava po članku 179. Zakona o zaštiti i spašavanju FBiH, odnosno 170. Zakona o zaštiti i spašavanju ŽZH koja kao objedinjena treba voditi na posebnom računu Grada;
 - Planiranjem finansijskih sredstava nositelja planiranja u proračunima političkih zajednica u Gradu, višestruko je isplativije, opravdanje i moralnije ulagati u prevenciju (sprječavanje nastajanja posljedica) nego ulagati u otklanjanje posljedica koje se uslijed izostale prevencije multipliciraju;
 - Prevencija u zaštiti i spašavanju na razini Grada treba biti finansijski podržana u okviru redovitog planiranja proračuna za potrebe osnovne djelatnosti, usuglašeno s prioritetima Godišnjeg plana provođenja mera iz Programa razvoja. Pored proračunskih sredstava za zaštitu i spašavanje u okviru redovitog planiranja proračuna, izuzetno će se koristiti i dio sredstava izdvojen po osnovu 0,5% za potrebe preventivnih mera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara;
 - Upravljanje raspoloživim finansijskim i materijalnim resursima jedino izvodljivo izradom proračuna Grada i njegovim optimiziranjem, po načelu povezivanja, poštujući okvirne uvjeti koji trebaju biti, strateški oblikovani u Programu razvoja, što se odnosi i na sredstva po članku 180., odnosno 171. Zakona o zaštiti i spašavanju;
 - Program razvoja za sve nositelje planiranja, posebice za upravna i stručna tijela civilne zaštite, tvori osnovu za obveznu izradu godišnjih planova u provedbi razvojnih mera za postizanje spremnosti sustava zaštite i spašavanja za odgovor na izazove prirodne i druge nesreće;
 - Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća potrebno je na razini Grada u proračunu izdvojiti 1% od svog godišnjeg proračuna.
 - Kako je stanje opremljenosti snaga civilne zaštite za izvršenje namjenskih zadaća nedopustivo loše, potrebno je donijeti političke odluke na svim razinama njene organiziranosti da se realizira Program dodatnog opremanja struktura civilne zaštite koji je Vlada Federacije BiH usvojila još 2001. godine. Finansijska sredstva potrebna za ove namjene iznose minimalno 45.000.000,00 KM za područje cijele Federacije BiH;
 - Raznovrsni poslovni interesi kompatibilni interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinanciranja ove djelatnosti, osobito ukoliko promiču razvijanje svjesnosti o općedruštvenim vrijednostima u Gradu, zaštiti i spašavanju ljudi, materijalnih dobara i okoliša.

B) PODACI O STANJU ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STUPANJ ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

I - Uvod

Politika razvoja i Strategija razvoja definiraju da su, ranjivost prema prirodnim ili drugim nesrećama, povećanje industrijalizacije i sve kompleksnija infrastruktura, obilježje Grada.

Pored toga, poznato je da je civilna zaštita u Gradu u prošlosti, bila u sastavu obrambenog sustava i zbog toga često poistovjećivana sa spašavanjem žrtava rata, zbog čega, nažalost i dalje nije prepoznata kao nužnost u svojoj nadasve humanoj misiji brige i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

II - Stanje organiziranosti civilne zaštite

Prirodne i druge nesreće utvrđene u Procjeni ugroženosti, ukazuju na mogućnost izazivanja posljedica većih razmjera na širem području Grada.

Imajući to u vidu, Federacija BiH je opredijeljena izgradnji jedinstvenoga sustava zaštite i spašavanja, u kojemu će na svim razinama vlasti imati istu organizaciju, iste nositelje zaštite i spašavanja i istu strukturu upravljanja akcijama zaštite i spašavanja.

To opredjeljenje za jedinstvo organizacije i funkcioniranja zaštite i spašavanja, potvrđuje se i osigurava Zakonom o zaštiti i spašavanju, kao i čitavim nizom provedbenih propisa koji proistječu iz ovoga zakona i osiguravaju jedinstvo sustava zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

Zakon o zaštiti i spašavanju uređuje strukturu civilne zaštite i kao temeljnog, organiziranog, stručno - operativnog segmenta u sustavu zaštite i spašavanja, za provedbu mjera zaštite i spašavanja kroz:

- a) Službu za civilnu zaštitu u gradu i stožere civilne zaštite;
- b) Službe zaštite i spašavanja;
- c) Postrojbe civilne zaštite:
 1. opće namjene,
 2. specijalizirane namjene;
- d) Povjerenstva za procjenu šteta.

Pored prethodno navedenih struktura civilne zaštite Zakonom o zaštiti i spašavanju u sustavu zaštite i spašavanja utvrđene su obveze i potrebe organiziranja, pripremanja i provođenja mera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za sva tijela vlasti u Gradu, te pravnih i drugih osoba.

5. POVJERENSTVA ZA PROCJENU ŠTETA OD PRIRODNIH I DRUGIH

NESREĆA

U skladu s odredbama Uredbe o procjeni šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/04, 38/06, 52/09 i 56/09) na razini jedinice lokalne samouprave predviđeno je osnivanje povjerenstava za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća.

Pored konkretnih zadaća povjerenstava utvrđenih u navedenoj Uredbi, povjerenstva se osnivaju i radi zakonitog, racionalnog i ekonomičnog, odnosno transparentnog korištenja proračunskih sredstava u saniranju i ublažavanju posljedica nastalih djelovanjem prirodne ili druge nesreće.

U Gradu je osnovano povjerenstvo za procjenu šteta.

6. IZVORI FINANCIRANJA

Izvori financiranja zaštite i spašavanja u Gradu osiguravaju se u proračunu Grada, a uglavnom su nedostatna za financiranje svih potreba zaštite i spašavanja.

Izvršna tijela vlasti u Gradu, kroz svoje proračune uglavnom financiraju redoviti rad tijela civilne zaštite i njihove programe rada, dok financiranje stožera civilne zaštite u proteklom periodu nije bilo adekvatno riješeno.

7. CIVILNO DRUŠTVO I NEVLADINE ORGANIZACIJE

Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i u ostvarenju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja.

U Gradu djeluje više nevladinih organizacija i udruga građana i fondacija čija djelatnost ima izuzetan značaj u sustavu zaštite i spašavanja.

Prema Procjeni ugroženosti izdvajamo:

- Crveni križ Grada je nevladina organizacija koja je prihvatile načela Međunarodnog crvenog križa, a svoju djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o Crvenom križu Federacije Bosne i Hercegovine, statutom i drugim aktima kojima je ova djelatnost utvrđena.
Potrebito je između Gradske službe za civilnu zaštitu i Crvenog križa grada potpisati odgovarajući sporazum o međusobnoj suradnji u ostvarivanju zadataka u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Humanitarne i nevladine organizacije koje u svome poslanju imaju zaštitu i spašavanje, odnosno pomaganje ljudima kao što su:
 - Caritas
 - Radio - amateri su udruga građana koja se uključuje u osiguranje sustava veza za sve strukture koje sudjeluju u prevenciji i sprječavanju nesreća, osobito s katastrofalnim posljedicama i mogu predstavljati značajnu alternativu za uspostavu i održavanje veza kada redovite veze ne mogu uspostaviti funkciju.
 - Vatrogasni resursi, kroz profesionalne vatrogasne postrojbe i dobrovoljna vatrogasna društva značajan su kapacitet koji treba na novi način uvezati u sustav zaštite i spašavanja.
 - Udruge od značaja za zaštitu i spašavanje su: ronioci, izviđači, speleolozi, gorani i druge udruge građana.

III - Dostignuti stupanj zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

1. PROCJENA UGROŽENOSTI

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju donesena je Metodologija za izradu procjene ugroženosti, te Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

Gradonačelnik je na prijedlog Gradske službe za civilnu zaštitu donio Procjenu ugroženosti.

Temeljem donesene Procjene ugroženosti i Programa razvoja, što je u skladu s Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja pristupiti će se izradi Plana zaštite i spašavanja u Gradu.

2. MEHANIZMI ZA PRAĆENJE RIZIKA I PRAVLJENJE MAPA RIZIKA

Sadašnja organiziranost i međusobna koordinacija subjekata u sustavu zaštite i spašavanja nije osigurala mehanizme za praćenje rizika i pravljenje mapa rizika.

Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima u Gradu za praćenje rizika i mapiranje rizika, zadužene su resorne službe koje su dužne o svim situacijama redovito izvješćivati Gradske stožer civilne zaštite, odnosno Gradsku službu za civilnu zaštitu i vatrogastva o poduzetim mjerama i aktivnostima za sprječavanje, odnosno ublažavanje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

3. OSVRT NA DOSADAŠNJA ISKUSTVA

Na temelju dosadašnjih iskustava i analiza prirodnih i drugih nesreća koje su ugrozile područje Grada i šire, odnosno dobivenih znanja kroz različite oblike sudjelovanja na seminarima, okruglim stolovima i vježbama u zemlji i inozemstvu, stečena su značajna iskustva koja je nužno, kao naučene lekcije, ugraditi u sva planska dokumenta Grada za organiziranje zaštite i spašavanja.

Tijekom svake akcije, u fazi odgovora i oporavka, a osobito nakon nesreće, analiziraju se posljedice u kojima se posvećuje

- Da bi se posljedice po ljudi i materijalna dobra, od pojave potresa, umanjile potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz izradu novih i izmjenju postojećih prostornih i urbanističkih planova,
- Striktno primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata,
- Prilikom novih projektiranja moraju se uzimati u obzir konkretni seizmički uvjeti područja, lokacije na kojima se grade objekti i primjeniti temeljna načela potresnog inženjerstva, što će izravno utjecati na smanjenje posljedica od potresa.

b) Aktivnosti:

- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara potresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmičkih, seizmo - tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje,
- Započeti proces znanstvenog pristupa sagledavanju ugroženosti na mikro - lokalitetima, osobito urbanih sredina sa starim objektima ili objekata koji su građeni starom tehnologijom, a istodobno ugroženih bespravnom gradnjom i klizištima,
- Izvršiti modernizaciju i osuvremenjivanje mreže seizmoloških stanica, kako bi se obavljalo sustavno registriranje, prikupljanje, analiziranje i proučavanje seizmičkih i seizmo - tektonskih pojava.

Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem značajnijih sredstava koja bi se utrošila za sanaciju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvijanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje.

2. ODRONJAVANJE

Procjenom ugroženosti evidentirana je opasnost odronjavanja tla, jer je na području Grada registrirano dva odronjavanja G.Britvica i Japlanica-put za Crnač. Odronjavanja su najčešće uzrokovana ili aktivirana uslijed povećane količine podzemnih voda u kišnim razdobljima, nakon poplave, ali je nerijetko uzrokovan nezakonitim i neplanskom gradnjom, posebno individualne stambene izgradnje.

a) Mjere i aktivnosti:

- Obvezatno je kontinuirano praćenje i dokumentiranje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, osobito u zahvalu područja ugroženih odronjavanjem tla i prometnica,
- Znanstveni i stručni pristup sagledavanju ugroženosti na mikro - lokalitetima, osobito urbanih sredina i lokaliteta ugroženih bespravnom gradnjom, izradom odgovarajućih karata, saniranjem odrona po prioritetima,
- Pooštiti mjere nadzora i sankcioniranja nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, u okviru dosljedne provedbe propisa koji reguliraju uvjete nisko i visoko - gradnje.

3. VISOKI SNIJEG I SNJEŽNI NANOSI

Procjenom ugroženosti od visokog snijega i snježnih nanosa nametnula se potreba poduzimanja organiziranih i učinkovitih mjera zaštite i spašavanja, u uvjetima nastanka snježnih nepričika, kao što su zametenost i neprohodnost putnih pravaca, zatim izoliranost ruralnih sredina, nedostatak energenata u urbanim sredinama, paraliziranje gradskog prometa i opskrbljivanje stanovništva živežnim namirnicama u takvim uvjetima.

a) Mjere i aktivnosti:

- Za ovakve aktivnosti, odnosno spašavanje nastradalih u snježnim nanosima i lavinama potrebno je sposobiti i tehnički opremiti odgovarajuće udruge građana (planinarska društva, Gorska služba spašavanja, speleolozi i drugi.),
- Sukladno procedurama tražiti i angažirati Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći gradskim vlastima na potrazi i spašavanju i druge vrste pomoći,
- Plansko osiguravanje robnih zaliha za ovakve namjene.

4. POPLAVE I SPAŠAVANJE NA VODI I POD VODOM

Područje Grada je ugroženo od poplava manjeg ili većeg intenziteta, većih ili manjih vodotoka i što je posebno izraženo ciklično pojavljivanje u kratkim vremenskim razmacima. Uz ovu pojavu uglavnom se ne izražava potreba evakuacije stanovništva i provođenje mjere spašavanja na vodi i pod vodom. To zahtijeva ostvarivanje neprekidne suradnje i uvezivanja redovitih djelatnosti svih nadležnih nositelja zaštite i spašavanja u ovoj oblasti.

a) Mjere:

- Osigurati sredstva (financijska i materijalna) i provođenje izgradnje objekata za zaštitu od poplava, te jasno utvrditi stupanj zaštite kojega oni osiguravaju,
- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cijelosti, a koji imaju utjecaja na nastanak poplava, a pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnome području.

b) Aktivnosti:

a) Mjere i aktivnosti:

- Pored općih mjera utvrđenih u Procjeni ugroženosti kao dio preventivnih mjer zaštite u ovoj oblasti potrebno je naročito: rano otkrivanje i sprječavanje pojava širenja zaraznih oboljenja životinja,
- opremanje odgovarajućih veterinarskih laboratorija i ustanova radi ispitivanja uzročnika zaraznih bolesti,
- dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju,
- pravodobno osiguranje zaštitnih cjepiva za životinje,
- posebne državne mjerne ograničenja i zabrane uvoza i prijevoza životinja i namirnica životinjskog podrijetla.

6.3. Biljne bolesti i štetočine

Prema Procjeni ugroženosti, utvrđena je stalna prisutnost jednog broja biljnih bolesti i štetočina koje se po značaju dijele na karantenske i ekonomski vrlo štetne koje mogu prouzročiti i određena oboljenja kod ljudi, jer je biljna hrana kao strateški proizvod bitan uvjet za održavanje i reprodukciju ljudi.

Kompletne mjerne za suzbijanje opasnosti i posljedica biljnih bolesti i štetočina kao i mjerne na unaprjeđenju stanja u ovoj oblasti dane su u Procjeni ugroženosti.

6.4. Zaštita šuma

Izuzetno izražen problem u ovoj oblasti zahtjeva u ovome dokumentu kao i u drugim dokumentima Programa razvoja, ova oblast je posebno obradena, jer je aktualno zdravstveno stanje šuma u Gradu ocijenjeno lošim, a rezultat je to mnogih negativnih utjecaja, objektivne i subjektivne prirode.

Subjektivni uzroci su posljedica neorganiziranosti države, odsustva jedinstvenog koncepta gospodarenja šumama, jačanja utjecaja lokalne vlasti pri korištenju ovog prirodnog resursa, nekontrolirana sječa (krada) drveta.

a) Mjere i aktivnosti:

- Obnova znanstveno - istraživačkog rada u šumarstvu, posebno s projektima zaštite sa aspekta pošumljavanja goleti i rekonstrukcije degradiranih šuma, smanjenja devastiranosti šuma koje dovode do erozija tla i pojava, potreba izgradnje protupožarnih putova radi zaštite šuma,
- Radi očuvanja šuma, potrebno je utvrditi strategijske osnove razvoja šumarstva, donijeti krovni (opći) Zakon o šumama koji će uvažavati međunarodne konvencije koje se tiču šuma, ali više od toga, nužno je mijenjati shvaćanje o šumama i jače afirmirati njihove općekorisne funkcije.

7. RIZIK OD MINA

Procjena ugroženosti, koja je proizašla iz Procjene BHMAC - a, ukazuje na izuzetnu ugroženost cijelokupnog stanovništva Bosne i Hercegovine od mina i drugih NUS - a. Uvažavajući tu Procjenu, Vlada Federacije BiH je 2009. godine donijela Izlagnu strategiju održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS - a civilne zaštite od 01.1.2010. do 2019. godine, koju je pripremila Federalna uprava za civilnu zaštitu.

Bez obzira na taj dokument izdvajamo sljedeće mjeru i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

a) Mjere i aktivnosti:

- U Bosni i Hercegovini je potrebno potpunije pravno dograditi zakonsku i stručnu problematiku razminiranja,
- Razviti sve oblike prevencije o minskim opasnostima u tijelima vlasti i svjesnosti kod građana kroz realizaciju dodatnih programa „Svjesnosti o minama“;
- Objediti resurse za razminiranje u Bosni i Hercegovini i osigurati učinkovitost svih kapaciteta, osloncem na vlastite finansijske mogućnosti i upravljanje.

8. POŽARI

Veliki požari u Gradu do sada su se uglavnom pojavljivali kao posljedica tehničko - tehnološke ili prirodne nesreće (suše), veliki šumski požari i drugi požari nastali prirodnim djelovanjem i ljudskom nepažnjom. Gašenje požara, spašavanje ljudi ugroženih požarom uz provođenje prevencije, glavni je zadatak snaga protupožarne zaštite (među njima i javna poduzeća koja gazduju šumama) i vatrogasnih postrojbi. Procjenom ugroženosti je konstatirano otežano provođenje preventivnih mjer od požara i eksplozija, gašenje požara, spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, te ostvarivanje svih drugih pitanja od značaja za funkcioniranje i razvoj u ovoj oblasti u Gradu.

Da bi se ovakvo stanje nadišlo potrebno je provesti sljedeće mjeru i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

a) Mjere i aktivnosti:

- Donijeti Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva ŽZH i u skladu sa istim izraditi pravedbene akte;
- Sukladno Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu Županije treba donijeti dopunu Procjene ugroženosti s posebnim osvrtom na požar kao ugrozu koja najviše pogoda područje Grada i gospodarska društva, organizirati i obučiti snage za uspješne intervencije gašenja požara (vatrogasne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva);

- Ostvariti suradnju s nadležnim da se prilikom izrade seismološke karte Bosne i Hercegovine ucrtaju i objekti kulturne baštine, po zonama, i ažurirati je nakon proglašenja svakog novog spomenikom kulture,
- U izradi karata poplavnih područja ucrtati sve objekte kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodenice), i ažurirati je nakon proglašenja svakog novog objekta spomenikom kulture,
- Izraditi studiju o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni, ažurirati stanje (godišnje).

Planiranje i provođenje mjera prevencije važno je s aspekta ekonomskog stanja u Gradu i potrebi da postojeći resursi (organizacija, kadrovi i materijalna sredstva) budu u funkciji. Grad nema sredstava niti mogućnosti da bez punog angažiranja tijela vlasti svih razina, pravnih osoba iz članka 32. Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih pravnih osoba, te vladinih i nevladinih organizacija i udruga, ima pravi odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Važnost planiranja i provođenja preventivnih mjera, kao početni korak, treba biti u nadilaženju improvizacija u primjeni Zakona o zaštiti i spašavanju. Treba žurno nadići i pristupiti implementaciji obveza utvrđenih u narednom elementu „Temeljni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

D) TEMELJNI CILJEVI, ZADACI I NAČINI OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

I - Uvod

S obzirom na procijenjeno stanje ugroženosti područja Grada od prirodnih i drugih nesreća, pri čemu su definirane ključne opasnosti i rizici - koje su stalna prijetnja životu i zdravlju ljudi i materijalnim dobrima, odnosno koje uslijed nedovršene/neizgradene normativno - pravne infrastrukture predstavljaju ogroman teret i kočnicu u razvoju, napretku i sveukupnom boljituču kako područja Grada tako i šire, nameće se potreba žurnog pristupanja realizaciji postavljenih ciljeva i zadaća.

Političko i strateško definiranje ciljeva i zadaća ima presudnu ulogu u stvaranju povoljnog okruženja i ozračja zadovoljstva uvjetima i stupnjem zaštite i spašavanja od svih determiniranih opasnosti i rizika kako na području našeg Grada, ali isto tako i na cjelokupnom prostoru Bosne i Hercegovine.

II - Temeljni ciljevi

Uvažavajući sva dosadašnja iskustva, procjene ugroženosti Grada, koje je do sada donio Gradonačelnik, pojave, dogadaje i trendove koji imaju utjecaja na organizaciju i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za razdoblje 2018. - 2023. godine, a uvažavajući ciljeve utvrđene u Politici razvoja, utvrđuju se i osnovni ciljevi zaštite i spašavanja u Gradu i to:

1. uspostavljanje sustava zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne ugroze, na način da cijelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe Grada i njenih građana, na smanjenju utjecaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, na materijalna dobra i okoliš, a ako se dogode nesreće da bude manje posljedica i učinkovitije oticanje posljedica tih nesreća;
2. povećanje suradnje među nositeljima planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, uskladivanje i koordinaciju u provođenju akcija zaštite i spašavanja u Gradu, primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti;
3. organiziranje i izgradnju djelotvornog i prilagodljivog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, usmjerenog na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, posebice na povećanju razine prevencije, u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama zaštite i spašavanja;
4. definiranje i izgradnju odgovarajućih struktura za zaštitu i spašavanje (postrojbe i službe zaštite i spašavanja) čija će okosnica biti pravne osobe koje se u okviru redovite djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i imaju visoku razinu spremnosti, a ostale parcijalne kapacitete (vatrogastvo i protupožarna zaštita, Crveni križ i druge udruge), u cijelosti integrirati u jedinstven sustav zaštite i spašavanja;
5. dogradnju postojećeg sustava zaštite i spašavanja koji će prouzrokovati strukturalne reforme u oblasti obrane i policije kako bi se ojačali i kapitalizirali učinci civilno - vojne suradnje.

III - Konkretnе zadaće

1. OPERATIVNI CENTRI CIVILNE ZAŠTITE

S obzirom da je u Gradu, odnosno u sastavu Gradske službe za civilnu zaštitu ustrojen Gradska operativni centar civilne zaštite, u narednom razdoblju je nužno raditi na odgovarajućem opremanju istog.

Da bi sve ovo moglo ostvariti, potrebno je organizirati i izdvojiti značajna sredstva za opremanje ovih centara kvalitetnom opremom, što će se učiniti kroz vlastite programe razvoja Grada.

Ove centre je u narednom razdoblju potrebno što prije stručno i kadrovski sposobiti i obučiti za rad u uvjetima prirodne ili druge nesreće, odnosno kako bi mogli u određenom vremenu opsluživati nadležne stožere civilne zaštite. Posebnu pažnju prilikom organiziranja i popunjavanja ovih centara treba obratiti na njihovu „mirnodopsku ulogu“ odnosno ulogu u uvjetima prirodne ili druge

7. SURADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA I UDRUGAMA

Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pri pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća, gašenju požara i dr.), potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

Uključivanjem nevladinih organizacija i udruga u sustav zaštite i spašavanja, kao službe zaštite i spašavanja ili subjekti utvrđeni u planovima po mjerama zaštite i spašavanja osiguravala bi se i njihova finansijska potpora kroz provedbu programa razvoja i planova zaštite i spašavanja Grada.

IV - Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje ostvaruje se prije svega dosljednim provodenjem Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji proizlaze iz ovog Zakona, te inter - resornih zakonskih i provedbenih propisa kojima je regulirana ova oblast.
Da bi se ovo ostvarilo, potrebno je u što kraćem roku:

- 1) Izvršiti inter - resorno uskladivanje svih zakonskih i provedbenih propisa u dijelu koji se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara;
- 2) Donijeti nove ili ažurirati postojeće Planove zaštite i spašavanja, što treba učiniti najkasnije jednu godinu nakon donošenja Programa razvoja;
- 3) Organizirati i uspostaviti inspekcijski nadzor u oblasti zaštite i spašavanja Grada;
- 4) Osigurati punu transparentnost i odgovornost u trošenju finansijskih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje.

V - Smjernice za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

1. OPĆE SMJERNICE

Temeljem Zakona o zaštiti i spašavanju, smjernice o organiziraju strukture civilne zaštite sadržane su u propisima kako slijedi:

- Zakonom o nadležnostima gradskih tijela vlasti u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a u skladu sa stavkom 2. članka Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđene su nadležnosti istih;
 - Propisom Grada utvrđuju se nadležnosti gradskih tijela vlasti u obavljanju poslova iz stavka 1. članka 40.;
 - Propisom Grada utvrđuju se nadležnosti tijela vlasti u obavljanju poslova iz članka 29.;
 - Federalna uprava civilne zaštite je propisala način rada i upravljanja stožera civilne zaštite, kao i tijela iz članka 111 Zakona FBiH;
 - Federalna uprava civilne zaštite je propisala poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite iz članka 118. stavak 1.;
 - Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom bliže utvrdila uvjete za organiziranje, poslove i zadatke i način rada službi zaštite i spašavanja iz članka 122. i 124.;
 - Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom utvrdila uvjete za organiziranje, poslove, zadatke i način rada postrojbi civilne zaštite iz članka 127.;
 - Propisima Federalnog ministarstva financija utvrđen je način prikupljanja, evidentiranja i namjenskog trošenja posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, na temelju članka 180.

Procjena ugroženosti ukazuje na potrebu da se obvezno planira organiziranje sljedećih postrojbi:

- 1) Postrojbe opće namjene u Gradu sa zadaćama prema članku 129. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- 2) Ostale postrojbe prema Procjeni ugroženosti i temeljem pravilnika o službama zaštite i spašavanja i postrojbama.

2. DODATNE SMJERNICE

Sustav zaštite i spašavanja u Gradu treba da predstavlja dio opće strategije sigurnosti u Bosni i Hercegovini, donesen je Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 50/08).

U cilju unaprijeđenja međunarodne suradnje i zajedničkog djelovanja, planiranja mjera za prevenciju, odnosno ublažavanje prirodnih i drugih nesreća, unaprijeđenja znanstveno - istraživačkog rada i ospozobljavanja u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je pažnju usmjeriti na:

- regionalnu i subregionalnu suradnju po svim važnim pitanjima prepoznavanja opasnosti,
- motrenje i praćenje, prognoziranje i predviđanje mogućih opasnosti i prirodnih i drugih nesreća,
- planiranje zajedničkih mjera prevencije,
- informacijsko - komunikacijski sustav kao podrška upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama,
- civilno - vojnu suradnju,
- procedure prelaska državnih granica,

j) Učenike osnovnih, srednjih škola i studente.

Navedeni programi se razlikuju prema namjeni svake od struktura za zaštitu i spašavanje za koju se planiraju i realiziraju i to:

- pripadnici postrojbi civilne zaštite opće i specijalizirane namjene moraju proći kroz uvodno, osnovno i dopunsko osposobljavanje, najmanje jednom u roku od pet godina;
- pripadnici službi zaštite i spašavanja uvodno i dopunsko osposobljavanje, jer im osnovna znanja osigurava njihova osnovna djelatnost;
- zapovjednike postrojbi civilne zaštite i rukovoditelje službi zaštite i spašavanja za obavljanje zapovjednih odnosno rukovodnih dužnosti;
- stožere civilne zaštite svih razina, za upravljanje akcijama zaštite i spašavanja;
- nevladine organizacije i udruge (Crveni križ, radio - amateri, planinari, izviđači, gorani i dr.) obučavati tako da uz svoju osnovnu djelatnost osiguraju i potrebnu osposobljenost u zadacima zaštite i spašavanja;
- obuku stanovništva za provođenje mjera samo - pomoći i prve pomoći u zaštiti i spašavanju planirati u suradnji sa sredstvima masovnog komuniciranja, prije svega lokalnih radio i TV stanica (za ovu namjenu organizirati snimanje nastavnih filmova, tematskih rasprava, kviz znanja iz ove oblasti, TV spotove i sl.);
- timove za uklanjanje mina i neeksploziranih ubojnih sredstava obučavati prema standardnim operativnim procedurama propisanim od strane Minsko - akcionog centra Bosne i Hercegovine i Federalne uprave civilne zaštite;
- učenike i studente obučavati kroz planiranje sadržaja zaštite i spašavanja u sklopu srodnih predmeta redovite nastave ili fakultativno kroz obradu određenih oblasti, koje treba usuglasiti s nadležnim ministarstvima obrazovanja.

2. SADRŽAJ PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA

Pojedinačni programi obučavanja i osposobljavanja za prevenciju, upravljanje akcijama zaštite i spašavanja kao i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća pripremaju se u skladu s procjenama ugroženosti teritorije od prirodnih i drugih nesreća.

Zajedničke osnove svih planova sadržanih u Programu razvoja proizlaze iz prethodnih iskustava kao i ostvarenih rezultata i naučenih lekcija u zemljama koje u ovoj oblasti imaju dugu tradiciju i zapažene rezultate.

Program za svaku strukturu zaštite i spašavanja mora polaziti od konkrenih zadataka i namjene u slučaju angažiranja u zaštiti i spašavanju i mora sadržavati:

- uvodni dio, s težištem na normativnom uređivanju određenih pitanja;
- opservacija, predstavljanje i rješavanje konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju iz domene svake strukture ponaosob, u skladu s planom upotrebe i naučenim lekcijama, s težištem na praktičnoj simulaciji; i
- analiza svake tematske oblasti iz koje trebaju proizaći smjernice i zaključci za daljnji rad.

2.1. Programi za predavače - instruktore

Programi za predavače se dijele na dvije celine, i to:

- a) Programi za stjecanje pedagoško - andragoških znanja i naobrazbe i praćenje novina iz te oblasti. Ovi programi moraju imati permanentan karakter, a verifikaciju sposobnosti po ovim pitanjima obavljaju pedagoški fakulteti u Sarajevu i Mostaru;
- b) Programi informativnog značaja po kojim se predavači pripremaju za izvođenje konkretnih tematskih oblasti. Kroz realiziranje ovih programa osiguravaju se uvjeti za jednoobraznost u pristupu i realizaciji planiranih sadržaja obuke. Ovi programi se realiziraju u Federalnom centru za određene oblasti, koji su po ugovoru angažirani kao stručnjaci za pripremu predavača po planovima obuke za zaštitu i spašavanje.

3. PROVJERAVANJE USPJEŠNOSTI OBUKE (EVALUACIJA)

Provjeravanje uspješnosti obuke je složen proces koji podrazumijeva procjenu cjelokupnog andragoškog ciklusa i u našim uvjetima podrazumijeva sljedeće:

- uvodna testiranja svih polaznika, prije početka nekog od oblika obučavanja i osposobljavanja, s ciljem sagledavanja razine znanja s koje treba otpočeti obuku,
- testiranja i praktična provjera usvajanja znanja u tijeku obuke prikupljanja mišljenja i sugestija polaznika obuke,
- završna testiranja i praktično rješavanje konkretnih zadaća i vježbe.

Ospozobljenost se utvrđuje provjerom znanja koje priprema predavač kroz odgovarajuće testove i druge oblike praktične provjere u izvršavanju konkretnih zadataka.

Mišljenja polaznika obuke i drugih osoba uključenih u ovaj proces obuke dobiju se temeljem anketnih pitanja koja priprema menadžment Federalne uprave civilne zaštite.

Sposobnosti praktičnog rješavanja problema, utvrđuju se vježbama i analizama u tijeku demonstracija u izvršavanju određenih konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju. Nositelji i organizatori vježbi su obvezni upoznati Gradsku službu za civilnu zaštitu s ostvarenim rezultatima i pripremiti cijelovitu analizu s prijedlozima i sugestijama za buduće vježbe iz određenih oblasti zaštite i spašavanja. U tim analizama se obvezno naglašavaju ona znanja i spretnosti koje polaznici nisu usvojili u potrebnoj mjeri, s konkretnim razlozima.

Zbog složenosti i težine kvalitetne provjere znanja polaznika obuke, potrebno je timsko sastavljanje testova i elaborata za vježbe, uz uključivanje najeminentnijih stručnjaka iz određenih oblasti zaštite i spašavanja i znanstvenih djelatnika sa sveučilišta i drugih nastavno - znanstvenih ustanova.

sastava.

4. Vježbe su jedan od oblika dopunskog ospozobljavanja i namijenjene su kako za ospozobljavanje tako i za provjere stupnja obučenosti i ospozobljenosti u organiziranju i izvršavanju konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju, odnosno u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja. Njihov značaj je u tome da sudionici rješavaju konkretnе probleme i to metodom igranja uloga. U tom procesu moraju pravilno koristiti već stečena znanja i vještine u operativnom smislu.

Uvjebavanjem se pripadnici ospozobljavaju za komunikacije i suradnju s različitim skupinama stručnjaka po mjerama zaštite i spašavanja, što nije slučaj s ostalim oblicima ospozobljavanja.

Navedeni oblici će se realizirati kroz:

- Radionice - seminare,
- Tečajevi po specijalnostima,
- Okrugle stolove - tematske rasprave i analize,
- Predavanja s težistem na praktičnoj prezentaciji upotrebe snaga i sredstava u provođenju mjera zaštite i spašavanja,
- Metodsko - pokazne vježbe, po mjerama zaštite i spašavanja,
- Združene vježbe uz sudjelovanje
struktura izvan civilne zaštite (Oružanih snaga BiH, policije, međunarodne organizacije, humanitarne organizacije, nevladine organizacije, gospodarska društva i drugi) i
- Putem medija: prikazivanje nastavnih filmova, video zapisa, TV spotova, pisanih tekstova i drugih oblika prilagođenih posebno za obuku stanovništva.

Organizacija i izvođenje vježbi, vršit će se prema posebnom Naputku o vježbama u zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH, kojega će donijeti Federalna uprava civilne zaštite.

Prije isteka razdoblja provedbe Programa razvoja, potrebno je planirati i izvesti veliku združenu vježbu zaštite i spašavanja, radi provjere ukupnog stanja zaštite i spašavanja uz sudjelovanje organiziranih snaga civilne zaštite (službi kao i stožera civilne zaštite), službi i postrojbi civilne zaštite (organiziranih na teritoriju Grada), policije i drugih tijela, udruga, nevladinih organizacija i slično.

1. PREDAVAČI - INSTRUKTORI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Za predavače - instruktore zaštite i spašavanja angažirati certificirane instruktore civilne zaštite, istaknute stručnjake iz određenih oblasti, koji pored stručnog znanja iz oblasti zaštite i spašavanja posjeduju osnovna znanja iz andragogije i andragoške didaktike. Prije uključivanja u proces obuke struktura zaštite i spašavanja potrebno je isplanirati i realizirati obuku, pripremu predavača - instruktora.

Pored toga, za predavače angažirati i vanjske suradnike sa sveučilišta, a osobito one koji su angažirani na izradi znanstveno - istraživačkih projekata iz zaštite i spašavanja.

VI – Financiranje

Finansijska sredstva za obučavanje i ospozobljavanje za zaštitu i spašavanje osigurava Federacija BiH, Županija, Grad, udruge i druge nevladine organizacije, gospodarska društva i druge organizacije. Svaki od navedenih subjekata planira i osigurava sredstva za obuku onih postrojbi i službi čiji su osnivači.

Grad osigurava finansijska sredstva za obučavanje i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja, iz proračuna i u skladu s člankom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Udruge i druge nevladine organizacije, organizirane kao službe zaštite i spašavanja svih razina vlasti planiraju troškove izvođenja osnovnog ospozobljavanja za svoje postrojbe i službe, a sredstva za uvodno i dopunsko obučavanje i ospozobljavanje osigurava Federalna, županijske uprave i Služba za civilnu zaštitu Grada, prema razinama organiziranja odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, temeljem posebnih ugovora o sudjelovanju ovih struktura u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Gospodarska društva i druge organizacije pokrivaju troškove izvođenja obuke i ospozobljavanja za postrojbe i službe, koje su dužne osnivati po Zakonu o zaštiti i spašavanju i Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu.

VII - Zaključci o obuci i ospozobljavanju

Temeljem procjena potreba za obučavanjem i ospozobljavanjem za zaštitu i spašavanje, Federalna uprava civilne zaštite će izraditi fleksibilne i prihvatljive nastavne planove i programe obučavanja i ospozobljavanja snaga civilne zaštite i drugih struktura zaštite i spašavanja i ugovornog stanovništva, metodologiju ocjenjivanja obuke (u svrhu procjene uspješnosti obuke) kako slijedi:

Federalna uprava civilne zaštite i Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti, na osnovu mišljenja tijela uprave Županija nadležnih za obrazovanje, utvrdit će programske sadržaje i fond sati za obučavanje za zaštitu i spašavanje u osnovnim i srednjim školama i na fakultetima;

U svrhu pune kapacitiranosti za realizaciju Zakonom utvrđenih obveza obučavanja i ospozobljavanja provesti procedure kod Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti, certificiranje Federalnog centra za obuku i ospozobljavanje kadrova za zaštitu i spašavanje, a preko njega za profiliranje posebnih kadrova u zaštiti i spašavanju takozvani „tehničar - spasilac“ za određene mjere zaštite i spašavanja; Provesti i osigurati da se ovaj certifikat priznaje kao V - stupanj obrazovanja;

U suradnji s sveučilištima u Bosni i Hercegovini, uspostaviti dugoročnu suradnju na teorijsko - praktičnom educiranju i ospozobljavanju kadrova civilne zaštite i istraživanja iz drugih specifičnih oblasti zaštite i spašavanja, kroz srodne nastavne predmete na fakultetima i drugim višim školama;

U svrhu razvoja znanstveno - istraživačkog rada i izdavaštva, organizirati znanstveno - stručne skupove iz oblasti zaštite i spašavanja, uključivati u procese obuke i ospozobljavanja unutar strukture Federalne uprave civilne zaštite i drugih subjekata sustava zaštite i spašavanja i znanstveno - stručne radnike iz visokoškolskih ustanova za različite oblasti zaštite i spašavanja, bilo da se skupovi organiziraju u zemlji i inozemstvu. Također, u svrhu poboljšanja materijalne osnove obuke u sklopu Federalnog centra razviti stručnu biblioteku, koja će sadržavati stručne knjige i ostalu stručnu literaturu (i u formi pisanih medija), a koje je Federalna uprava civilne zaštite priredila na osnovu

2. OBVEZA NOSITELJA PLANIRANJA

Obveza je svih državnih tijela, pravnih osoba i nevladinih organizacija i udruga, da istraživanja za svoje potrebe, djelatnost i gradnju za opće dobro, prilagode tako da uvaže znanstvene nalaze koji upućuju na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od svih oblika ugrožavanja.

Tehnološki i materijalni napredak po svaku cijenu, osobito onaj koji do krajnjih granica ne računa na živote i zdravlje ljudi, poguban je.

Svi nositelji znanstvenih i drugih istraživanja koja, pored svoga glavnog općedruštvenoga i znanstvenoga cilja, imaju zadaču uvažiti kriterije i potrebe zaštite i spašavanja. Državna, federalna, županijska, gradska i druga resorna tijela mogu, u skladu s potrebama i mogućnostima, naručiti određena istraživanja, kojima će osnovni cilj biti: povećanje stupnja prevencije u zaštiti i spašavanju od pojedinih oblika ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara, povećan stupanj spremnosti na izazove i odgovor na prirodnu i drugu nesreću, kao i naznake temeljnih smjernica za postupke u provođenju mjera obnove nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće.

3. METODOLOGIJA

Pored zakonskih i drugih pravnih normi po kojima će se istraživanja za potrebe zaštite i spašavanja provoditi, ta istraživanja moraju, od osnovne ideje do konačnih rezultata, uvažiti općevažeću znanstvenu rigorozu i proceduru. Ukratko, jedinstvena metodologija podrazumijeva:

- izradu idejne skice istraživanja;
- projekt sa svim elementima za potrebe znanstvenog istraživanja;
- ciljeve;
- prostor, objekt i pojavu koja se istražuje;
- hipoteze, varijable i indikatore;
- znanstvene metode i postupke;
- kadrovske istraživačke potencijale i njihove reference;
- vremensko određenje istraživanja;
- prezentaciju i znanstvenu verifikaciju rezultata istraživanja i mogućnost njihove provedbe.

Projekti i znanstvena istraživanja, jednodimenzionalnog i multidisciplinarnog karaktera, za potrebe zaštite i spašavanja, moći će izvoditi verificirane znanstvene institucije samostalno ili više njih, što će zavisiti od naručitelja i obostranog sporazuma o tim istraživanjima, sukladno zakonskim propisima o transparentnosti i uzusima preuzimanja pravnih i znanstvenih obveza.

IV - Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti

Strateški pravci, odnosno nazivi projekata istraživačke i razvojne djelatnosti u Programu razvoja proizašli su isključivo iz pojedinačnih i općih zaključaka u Procjeni ugroženosti, koji bi trebali znatno doprinijeti razvoju sustava zaštite i spašavanja u planskom razdoblju i bili bi temelj za daljnja programiranja razvoja. Nazivi projekata mogu doživjeti prilagodbu znanstvenoj i drugoj formulaciji, ali one u suštini moraju pokrивati utvrđene oblasti, koje su od šireg značaja za razvoj zaštite i spašavanja.

Izabrani projekti istraživanja predstavljaju prioritet za vremensko razdoblje do 2023. godine sukladno Programu razvoja.

Vremenski okviri istraživanja s potrebnim finansijskim sredstvima sadržani su u Strategiji razvoja sa akcijskim planovima nositelja planiranja, godišnjim finansijskim planovima, kao i opredjeljenjima danim u dokumentu Programa razvoja, pod nazivom „Osnovni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

1. PROJEKTI PREMA OPĆIM ZAKLJUČCIMA PROCJENE UGROŽENOSTI

- 1) Sustav zaštite i spašavanja u Gradu - dio strategije sigurnosti u Gradu. Pravni i drugi okvir gradskog dimenzioniranja zaštite i spašavanja, kao dio konsolidacije i razvoja gradske strukture.
- 2) Stručna procjena resursa u vlasništvu pravnih osoba i udruga, vladinih i nevladinih organizacija, osobito proglašenih ili potencijalnih službi zaštite i spašavanja u Gradu, koji mogu biti korišteni u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.
- 3) Stručna primjena istraživanja u zaštiti šuma od požara, potreba pošumljavanja, izgradnje i redovitog održavanja protupožarnih projekta i druge mjere.
- 4) Operacionalizacija „naučenih lekcija“ za žurnu potrebu uspostavljanja operativnih centara zaštite, te osposobljavanje redovitih i alternativnih komunikacija preko operativnog centra. civilne
- 5) Iz oblasti zaštite okoliša izvršiti prikupljanje i analizu podataka o veličini prostora i stupnju ugroženosti od kontaminiranosti opasnim otpadom i izrada kataстра područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište i mjere koje treba poduzimati. Izraditi pod - projekt RKB i industrijski otpad kao specifični industrijski otpadi.
- 6) Iniciranje od strane federalnih tijela i njihova koordinacija istraživanja o ugroženosti od potresa na mikro - lokalitetima, prije svega, urbanim sredinama. Sagledati aspekt donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnje po tim planovima, stupnja otpornosti već izgrađenih objekata (prema starosti objekta, primjene tehničkih standarda i dr.) s prijedlozima mjera osiguranja od rušenja.
- 7) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažiranja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju sukladno misiji Oružanih snaga i opće nacionalne sigurnosti Bosne i Hercegovine.
- 8) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažiranja policijskih snaga i resursa u zaštiti i spašavanju.
- 9) Izrada i operacionalizacija programa osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi,

III - Očekivani troškovi

Program razvjeta prije svega akcent daje na osnivanju službi zaštite i spašavanja u Gradu, a u nemogućnosti organiziranja službi zaštite i spašavanja, osnivaju se odgovarajuće postrojbe specijalne namjene iz članka 131. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Program razvjeta ni na jednoj razini organiziranja ne daje jamstva da će se osigurati odgovarajuća materijalno - tehnička sredstva za opremanje postrojbi civilne zaštite pa iz tog razloga akcent treba dati na dodatno opremanje službi zaštite i spašavanja.

Raznovrsni poslovni interesi kompatibilni interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinanciranja ove djelatnosti, posebno ukoliko promiču razvijanje svjesnosti o opće nacionalnim vrijednostima u Bosni i Hercegovini, zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i okoliša. Pored oblasti finansiranja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, sredstva za sufinanciranje, također podrazumijevaju ulaganja u:

- postojeće službe hitne pomoći, profesionalne vatrogasne postrojbe i dobrovoljna vatrogasna društva, specijalne policijske snage i drugo,
- kapacitete javnih i drugih poduzeća, institucije, zavode i druge pravne osobe, koji se proglose službama zaštite i spašavanja, odlukama nadležnih tijela grada,
- znanstvene i istraživačke projekte zaštite i spašavanja,
- obučavanje za potrebe zaštite i spašavanja,
- zaštiti poljoprivrednih dobara,
- zaštita vodnih resursa,
- zaštita šumskih resursa,
- izgradnju kontroliranog sustava upravljanja opasnim otpadom,
- postojeće kapacitete civilne zaštite za razminiranje i druge specijalnosti važne za zaštitu i spašavanje,
- nevladine i organizacije civilnog društva, zbog raznolikosti sadržaja djelovanja su od posebnog značaja za upotpunjavanje sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja, koje budu imale tretman službi zaštite i spašavanja.

- Ovdje posebno treba istaknuti da je ukazana potreba za izdvajanjem sredstava koja bi se utrošila za provođenje preventivnih mjera čišćenja i održavanja putnih pojaseva i drugih područja Grada od prisustva lako zapaljivih i drugih materijala koji bi mogli izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje (posebno pojaseva uz javne prometnice sa visokim stupnjem rizika od požara kao i za druga rizična područja),

- kao i za sanaciju i izgradnju putne infrastrukture, prvenstveno lokalnih i nerazvrstanih cesta koji su u nadležnosti grada, kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za intervenciju službi za zaštitu i spašavanje

-Isto tako treba svakodnevno promatrati i pratiti stanje vodotoka, objekata i terena, a za potencijalna opasna područja, planirati i organizirati provođenje preventivnih odgovarajućih mjera i aktivnosti (akcije čišćenja riječnih korita, odvodnih kanala, uređivanje obala, izgradnja nasipa, preusmjeravanje vodotoka, saniranje klizišta, saniranje i izgradnju komunalne infrastrukture i druge potrebne mjere), te pratiti stupanj realizacije tih mjera i aktivnosti.

Sve vrste ulaganja moraju biti razradena u godišnjim financijskim planovima svih nositelja planiranja, a realizacija tih planova mora biti predmet informiranja i verificiranja kod nadležnih tijela.

Financiranje očekivanih troškova podrazumijeva da zajednica neće biti pogodena prirodnim i drugim nesrećama velikih razmjera, jer u takvim situacijama dolazi do revizije i proračuna i drugih izvora sredstava, koja se ulaže u odgovor ili u oporavak na nastalu prirodnu ili drugu nesreću, jer praksa pokazuje da svaka država koja bude pogodena prirodnom i drugom nesrećom (katastrofom) odmah pristupa radikalnoj izmjeni proračuna, kada postojeća planirana i osigurana sredstva nisu dovoljna za trenutačni odgovor ili sanaciju stanja, odnosno rehabilitaciju u fazi oporavka.

V. ZAVRŠNI DIO

Službe za upravu Grada Široki Brijeg i druga tijela Grada dužna su, svaki u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koju su osnovani, u svojim godišnjim programima rada planirati i izvršavati sve zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koju su nadležna na način kako je to utvrđeno u Programu razvoja, uvažavajući da sredstva iz planiranih i utvrđenih izvora osiguravaju realizaciju svih strateških pravaca. Gradska Služba civilne zaštite, kao osnovni stručni organ za oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na razini Grada Širokog Brijega, ima obvezu da prati realizaciju Programa razvoja i u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, podstiče i koordinira aktivnosti službi za upravu Grada Širokog Brijega i drugih tijela Grada na njihovom angažirajući u realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja za njihove oblasti redovito godišnje informira Gradonačelnika Široki Brijeg o stanju realizacije Programa i problemima koji postoje u tim pitanjima.

SADRŽAJ

		Str.
I	UVOD	
II	POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U GRADU ŠIROKI BRIJEG	